

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS

MENŲ FAKULTETAS

Tapybos katedra

VILMA BUSILAITĖ

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

FITODIZAINAS LIETUVOJE: VAKAR IR ŠIANDIEN

Vadovas
Prof. V. Rimkus
Recenzentas
Lektorė Michalina Adomavičienė

Šiauliai 2006

Turinys

1.	Įvadas	3
2.	Fitodizaino terminai	3
3.	Augalų komponavimo meno vystymasis Lietuvoje.....	4
3. 1.	Augalų komponavimo meno raida Lietuvoje iki XX a. pirmosios pusės.....	4
3. 2.	Profesionaliosios floristikos raida Lietuvoje.....	7
3. 3.	Fitodizaino vystymosi tendencijos Lietuvoje nuo 1995 metų.....	9
3. 4.	Floristiniai renginiai Lietuvoje.....	10
3. 5.	„Žiemos puokštė“.....	10
3. 6.	„Įkvėpimo diena“.....	13
3. 7.	Lietuvos floristikos mokyklos.....	17
3. 8.	Sigito Kaminsko floristų mokykla.....	17
3. 9.	Kauno petrašiūnų darbo rinkos mokymo centras.....	19
3. 10.	Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų rengimo centras.....	20
3. 11.	Šiaulių profesinio rengimo centras, buitinių paslaugų skyrius.....	21
3. 12.	Šiaulių universitetas.....	22
4.	Fitodizainas kaip menas.....	22
4. 1.	Augalų kompozicijų klasifikavimas.....	22
5.	Meniškos ir nemeniškos floristinės augalų kompozicijos.....	32
6.	Išvados.....	34
7.	Literatūra.....	36
8.	Lentelių sąrašas.....	37
9.	Parodos.....	37
10.	Iliustracijos.....	38
11.	Priedai.....	115

Fitodizainas Lietuvoje: vakar ir šiandien

1. Įvadas

Akivaizu, kad augalai yra neatskiriama mūsų gyvenimo dalis, jie lydi žmogų nuo gimimo iki mirties. Tai neatskiriama įvairių švenčių ir apeigų dalis. Yra įprasta savo aplinkoje nuolat matyti puokštes, įvairias augalų kompozicijas. Jomis puošiama mus supanti aplinka, naudojama įvairių apeigų metu, dovanojama.

Fitodizainas – tai taikomojo meno šaka, tai gyvų ir sausų augalų bei įvairių nefloristinių priedų komponavimo menas. Lietuvoje fitodizainas kaip profesionalaus meno šaka gyvuoja maždaug nuo 1960 metų.

Ši taikomojo meno šaka Lietuvoje plačiai taikoma praktiškai, tačiau yra labai nedaug teorinių šaltinių apie tai. Dėl susiklosčiusios politinės situacijos, Vakarų Europoje šis menas yra pažengęs gerokai daugiau negu mūsų šalyje. Todėl Lietuvos floristikos raida ir šio meno atstovų kūryba mažai išnagrinėta. Taip pat mažai aptinkama informacijos apie Lietuvos floristikos meistrus, nors jie dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose floristiniuose konkursuose bei parodose, pasiekia reikšmingų pergalių, garsina Lietuvos vardą.

Profesionalūs meno kritikai šią meno rūšį kol kas aplenkia. Lietuvoje vyksta nemažai floristikos renginių, tačiau naujesnes floristines tendencijas įmanoma aptikti vos keliuose periodiniuose leidiniuose. Floristinis dizainas Lietuvoje ilgą laiką gyvavo beveik vien tik buitiniame lygmenyje, todėl dar ir dabar jis dažnai traktuojamas ne kaip pilnavertė meno rūšis. Be to, fitodizainas dažnai suvokiamas tik kaip puokštė ar paveikslėlis ant sienos. Kadangi šis menas mūsų šalyje neturi gilių tradicijų, todėl tradicijos ir požiūris į jį dar tik formuojasi.

2. Fitodizaino terminai

Fitodizainas, kaip ir bet kuri kita meno šaka turi savo specifinius terminus.

Fitodizainas – dviejų žodžių junginys. Dizainas - [angl. *design*-projektuoti, konstruoti] : 1. daiktinės aplinkos projektavimas; 2. daiktų meninis konstravimas, jų estetinės išvaizdos kūrimas. Fito...[gr. *Phyto*- augalas] - pirmoji sudurtinių žodžių dalis, rodanti sąsają su augalais. Tai mokslas apie gyvų, džiovintų augalų nefloristinių priedų komponavimą, patalpų ekologines sąlygas, apšvietimą, augalų kompozicijų sudarymą, išdėstymą ir pritaikymą.

Floristika (lot. *flos* (kilm. *floris*) - žiedas, gėlė) - gėlių puokščių sudarymo menas.

Šis terminas apima platesnę sritį, t. y. ne tik augalų komponavimą, bet ir jų auginimą, priežiūrą, rinkimą, džiovinimą, konservavimą, saugojimą, transportavimą.

Augalų aranžavimas - pran. arranger – pritaikyti, pertvarkyti. Augalų derinimas tarpusavyje ir aplinkoje.

Remiantis Asmann'o teorija, publikuota 2004 m. leidinyje „The flower arranger“, pateikiu esminius floristo ir gėlių aranžuotojo skirtumus bei panašumus.

1. Ir gėlių aranžuotojo, ir floristo veikla – augalų komponavimas.
2. Aranžuotojui gėlių komponavimas yra hobi, floristui tai yra darbas.
3. Aranžuotojas kompozicijas, puokštes kuria kada nori, sau, kitiems, floristas dažniausiai kitiems pardavimui, parodoms.
4. Aranžuotojas dažniausiai kuria tik merkiamas į vandenį puokštes, floristas dažnai komponuoja kompozicijas, kurios pastatomos be indo, nereikalauja papildomo vandens šaltinio.
5. Aranžuotojas kuria puokštes iš to ką turi, nekuria sudėtingų konstrukcijų, floristas dažnai naudoja įvairias sudėtingas konstrukcijas, daug papildomų nefloristinių priedų.
6. Aranžuotojo veikla skirta labiau relaksacijai, floristas dažniausiai dirba darbo laiku, apribotas darbo laiko.
7. Floristas dažniau mąsto komerciškai, aranžuotojas – ne, nes tai nėra jo darbas.
8. Meile augalams pasižymi tiek aranžuotojas, tiek floristas.
9. Floristas visada seka, pastebi naujoves, aranžuotojui floristikos meno naujovės nėra svarbu.
10. Floristas komponuodamas taiko komponavimo taisykles, laiko prestižinius egzaminus, aranžuotojas to nedaro.

3. Augalų komponavimo meno vystymasis Lietuvoje

3. 1. Augalų komponavimo meno raida Lietuvoje iki XX amžiaus pirmosios pusės

Floristikos menas Lietuvoje, kaip atskira taikomojo meno šaka, yra jauna. Tačiau, nežiūrint į tai, jis neatsirado iš niekur. Lietuvoje augalinė atributika naudojama nuo pagonybės laikų. Lietuviams, kaip tautai turinčiai galias žemdirbystės tradicijas ir ilgiausiai išlaikiusiems pagonišką tikėjimą, augalų naudojimas įvairių švenčių bei apeigų metu yra labai reikšmingas. Apie tai byloja istoriniai šaltiniai bei įvairi literatūra, kurioje nagrinėjama lietuvių liaudies tradicijos.

Pagonių tikėjimas dievybių įsikūnijimu medžiuose, augmenijoje pasireiškė giraičių ar pavienių medžių garbinimu, jos laikė šventais ir neliečiamais. XIV – XV amžiuje atėjusi

krikščionybė savaip keitė vietines tradicijas, tačiau dar ilgai buvo laikomasi papročių, susijusių su pagonišku tikėjimu ir puoselėjamų nuo neatmenamų laikų. Net apsikrikštijęs karalius Mindaugas nedrįsdavo nusilaužti šakelės iš šventos giraitės. Buvo sunku senuosius papročius pakeisti naujais, tačiau bėgo metai, papročiai mainėsi tarpusavyje įgaudami kitokią prasmę. Nepaisant to, senųjų pagoniškujų papročių atspindžiai kalendorinėse šventėse išvelgiami ir dabar.

Labai senas paprotys būdavo virš Kūčių stalo pakabinti iš medžio ar žolių pagamintą paukštį, iš šiaudelių sukomponuotą sodą (pav. 1) ar saulutę apkabinėtą paukščiukais. Buvo tikima, kad juose apsigyvena mirusiųjų vėlės.

Tik XIX amžiaus pabaigoje į Lietuvą iš Vakarų Europos atkeliavo paprotys puošti kalėdinę eglutę. Pradžioje ją puošdavo vaisiais, riešutais, saldainiais, šiaudiniais papuošalais, žvakutėmis. Tik vėliau atsirado puošnūs, spalvoti, blizgantys žaisliukai

Pats svarbiausias Užgavėnių paprotys nuo seno buvo persirengėlių eitynės. Pagrindinis šių eitynių akcentas buvo Užgavėnių kaukė (pav. 2). Joms gaminti buvo naudojami augalai (linai, pakulos, tošis), kailis, įvairūs audiniai.

Senais laikais visoje Europoje, pasitinkant pavasarį, žmonės pagerbdavo visžalius ir anksčiausiai išsprogstančius medžius. Buvo tikėta, kad jų gyvybinės jėgos gali padėti atgyti žemei ir žmonėms. Lietuvoje nuo seno kadagys laikytas šventu medžiu, o anksčiausiai pabunda blindė ir žilvitis. Po Lietuvos krikšto šių augalų šakelės pradėtos nešti į bažnyčią šventinti. Jos ir iki šiol vadinamos verbomis ir šventinamos Verbų sekmadienį. Plakdami vienas kitą žmonės tikėdavo, kad taip apsisaugojama nuo ligų ir suteikiama gyvybingumo.

Vilniaus apylinkėse nuo seno komponuojamos dekoratyvinės verbos iš džiovintų augalų. Kurie dar yra ir nudažomi įvairiais augaliniais dažais. Verboms naudojami: katpėdėlės, sausučiai, šlamučiai, smilgos, motiejukai, javų varpos, samanos ir kt.

Dauguma šv. Velykų papročių yra perimti pagonišku pavasario sutikimo švenčių, margučiai dažomi nuo neatmenamų laikų. Yra žinoma, kad archeologai, kasinėdami Vilniuje, Gedimino pilies teritorijoje, rado akmeninį XIII amžiaus margutį ir molinio margučio likučius.

Daug yra trumpiausios metų nakties papročių ir apeigų susijusių su augmenija: šventės išvakarėse einama rinkti kupolių, jomis puošiama trišakė kartis – šventės atributas. Senose legendose sakoma, kad kupolė – stebuklingas augalas su trimis šakomis, iš kurių viena žydi kaip saulė, kita – kaip mėnulis, trečia – kaip žvaigždė. Mūsų protėviai pagonys visatą įsivaizdavo kaip didžiulį medį: jo šaknys – požeminė karalystė, kamienas – žemė, o šakos ir laja – dangus. Manoma, kad kupolė yra pasaulio medžio simbolis.

Labai senas tradicijas turi vainikų pynimo menas. Jis, apskritai, siekia net senovės Antikos laikus, o gedulo vainikai yra žinomi nuo X amžiaus prieš Kristų. Lietuvoje jie taip pat naudojami

nuo seno įvairių švenčių ir progų metu. Vainikas simbolizuoja darną, amžinybę, dvasinį žmogaus tyrumą. Vainikais Joninių naktį puošdavosi visi, tačiau tai – visų pirma jaunų, netekėjusių merginų puošmena, doros, skaistumo simbolis.

Apie tai, kokios būdavo naudojamos gėlės įvairių apeigų ir švenčių metu, galima sužinoti iš XIX amžiaus rašytinių šaltinių, senų žmonių pasakojimų. Ypač daug apie augalų naudojimą byloja vestuvių apeigos. Pakankamai iškalbingas ankstesniais laikais gyvavęs lietuvių jaunuolių paprotys rymoti prie darželio tvoros, bendraujant tyrinėti vienas kito būdą bei ketinimus. Nuskinta ir padovanota darželio gėlė, kurią vaikinai išdidžiai nešiodavo ant kepurės, reiškė palankumą, pažadą, jog pasipiršusiam nebus atsakyta.

Seniau, važiuodami piršlybų, veždavo rūtomis apkaišytą butelį. Jei mergina tas rūtas nuimdavo, tai derybas dėl vestuvių būdavo galima vesti ir tikėtis teigiamo atsakymo.

„O kai ateina vestuvės,/tuomet mergaitės lietuvis/greit į darželį skubina,/iš rūtų vainiką pina...“ – dainuojama ne itin senoje, dvidešimto amžiaus pradžios ypač Sūduvių krašto pamėgtoje dainoje.

Jeigu piršlių sulaukti ir vestuves kelti tekdavo viduržiemį, nors ir apdainuodavusios, kad „eglelė, pušėlė ir rūtelė – tai gražiai žaliuoja žiemą vasarėlė“, merginos apdairiai keletą rūtų kelmelių vėlyvą rudenį pernešdavo į rūsį ir ten gražiai apkaupdavo žiemoti. Dvarininkaitės ir miestelėnės tam pačiam reikalui augino mirtas vazonėliuose.

Vestuvių išvakarėse artimiausios draugės rinkdavosi į mergvakarius, kurių metu, prisirinkdavusios įvairių darželio gėlių, pievų žolynų, žiemą – pušų, bruknienojų ir kitų visžalių augalų puošdavo sodybos vartus, duris, apipindavo vaišių stalo pakraščius, apkaišydavo užstalės antlanguis ir palubes.

Svarbiausia mergvakario apeiga būdavo nupinti vainiką, kuriuo jaunoji pasipuoš vestuvių dieną. Dažniausiai tam visos merginos sunešdavo po keletą pačių gražiausių šakelių iš savo darželio, tarsi geriausių linkėjimų ženklą. Todėl ir dainuodamos draugės ketina nuotaką „vaduoti“, žaliųjų rūtelių po šakelę duoti. Tačiau jaunoji teprašo neįpinti vargios rūtelės, kad netektų vargti visą amželį. Anksčiau vainiką pindavo didelį, aplink galvą, dažnai pripindamos saulučių ar kitokių baltažiedžių gėlių, puošdamos spalvotais kaspinais. Vėliau tapo madingi vadinamieji „veliumai, velionai“. Jo lengvą audinį papuošdavo pritvirtindami per visą jo plotą tarsi pribarstytų rūtų šakelių, o vainiką pindavo mažą, prisegamą kairėje galvos pusėje. Tada atsirado paprotys po jungtinių vainikėlių persegti į dešiniąją galvos pusę. Tai patikėta vyriausiajai pamergei. Savo ruožtu vyriausiasis pabrolis persegdavo gėlytę jaunojo atlake, kuri anksčiau būdavo iš tokių pat gėlių kaip ir jaunosios vainike, prisegtą ant balto kaspinėlio susukto rožele. Atitinkamai ir pamergės, kokias gėles dėdavo į rankose laikomas puokšteles, tokių pat įsegdavo į atlapus ir savo pabroliams. Vėliau pradėta naudoti dirbtines gėles.

Dar vėlesniais laikais darydavo monogramą, supintą iš abiejų jaunavedžių vardų, kuria, belaukdami grįžtančiųjų iš bažnyčios, svečiai papuošdavo jaunųjų vietą užstalėje. Ant sienos būdavo kabinamas rinktinis rankšluostis (lininis) ar specialiai tam išaustas kilimėlis, tinkamas fonas monogamai. Kai kur apipindavo augalais ir jaunųjų taureles. Virš stalo kabindavo „sodą“ – iš šiaudų suvertą gražų sietyną, puoštą paukščių, žmonių figūrėlėmis ir kitokiais simboliais, kurie išvardijami vestuvinėse dainose.

„Po Antrojo pasaulinio karo Lietuvos gėlių komponavimo menas vystėsi įtakojant Sovietų Sąjungos šios srities meistrams, kurių kūrybai įtaką darė japonų ikebana savo linijų grakštumu ir dinamiškumu bei europietiškas augalų komponavimo stilius – savo formų ir spalvų įvairove.“¹

3. 2. Profesionaliosios floristikos raida Lietuvoje

Fitodizainas yra jauna, sparčiai besivystanti taikomojo meno šaka. Tai - džiovintų ir gyvų augalų, gėlių bei įvairių priedų komponavimo menas, kurio pritaikymas įmanomas daugelyje sričių: tai interjeras, eksterjeras, vitrinos, scenografija, paveikslai, įvairių apeigų atributai, drabužių aksesuarai ir t. t.

Fitodizainas – tai tokia taikomojo meno šaka, kuri tarpusavyje jungia dailės, dizaino, botanikos elementus bei verslą.

Ši taikomojo meno šaka yra labai glaudžiai susijusi su mūsų aplinka ir užima reikšmingą vietą šiuolaikinėje kultūroje. Fitodizaino reikšmingumą šiuolaikiniame gyvenime lėmė aplinkos urbanizavimas ir idustrializavimas. Nutolimas nuo natūralios gamtos verčia mus ieškoti atgaivos bent jau tvarkant, puošiant namų aplinką ir interjerą augalais ir jų kompozicijomis. Be to yra išlikusios gilios tradicijos augalus bei gėles naudoti įvairių apeigų metu (laidotuvės, vestuvės, religinės šventės). Vis tik Lietuvoje, kaip ir kitose Vakarų Europos šalyse nėra išvystytas toks subtilus, daugiasluoksnis filosofinis požiūris į augalų komponavimo meną, kaip, pavyzdžiui, Japonijoje. Čia gėlės dažniausiai naudojamos estetiniais sumetimais. „Lietuvoje, kaip ir kitur Vakaruose, vadovaujamosi gamtos įsisavinimo, panaudojimo savo reikalams idėja. Tik baltiškasis paveldas (tautosaka) byloja apie buvusius kitokius santykius“², teigia R. Neimantas, humanitarinių mokslų daktaras, orientalistas.

Lietuvoje nuo pagonybės laikų augalai darė svarbią įtaką to laikmečio žmonių pasaulėžiūrai. Apie tai byloja nemažai senovinių papročių. Lietuvių liaudies mene gausu įvairių švenčių atributų iš augalinės kilmės medžiagų.

1. Floristika, (2004, Nr. 8) Misius R. – Gėlių komponavimo pagrindai. Vilnius, 2003, p. 52.

2. Floristika, (2004, Nr. 8)

Mūsų dienas šis menas pasiekė daug kartų pasikeitęs, įgavęs naujų prasmų, tačiau nepraradęs savo svarbiausios paskirties – teikti estetinį pasigėrėjimą, šventinę nuotaiką, džiaugsmą.

Šiandien jau, turbūt, nesugalvotume progos, kuriai nederėtų gėlės. Šiuolaikinio gyvenimo kontekste šis menas atlieka svarbų vaidmenį, nes tai meno sritis, iš kurios galime semtis grožio, išminties, mokytis estetikos, ieškoti naujų formų, išraiškos priemonių, kuriomis galime reikšti savo mintis ir jausmus.

Floristikos menas tampa neatsiejama mūsų aplinkos dalimi. Dar senovėje gėlės tvirtai įsigalėjo žmogaus butyje – puošė jo būstą, buvo džiaugsmo arba sielvarto simbolis.

Lietuvoje profesionalių floristų veikla prasidėjo maždaug prieš penkiasdešimt metų. Tačiau ne visi šaltiniai pateikia vienodą informaciją. Apie tai E. Abromova teigia, kad rajoninės ir respublikinės gėlių parodos, kuriose būdavo eksponuojama nemažai puokščių, buvo organizuojamos nuo 1959 metų.

R. Misiaus pateiktoje informacijoje teigiama, kad „Lietuvoje profesionalių gėlių komponuotojų veikla prasidėjo 1966 metais. 1973 metais Panevėžyje įvyko pirmasis respublikinis gėlių komponuotojų konkursas, kuriame dalyvavo 29 meistrai.“³ 1980 metais tuometiniuose Vilniaus dailės parodų rūmuose buvo surengta paroda „Gėlės ir keramika“ . Lietuvos meistrai pradeda dalyvauti tarptautiniuose renginiuose Maskvoje, Sankt Peterburge, Kijeve, Taline. 1990 metais dalyvauja Japonijoje, 1999 metais – Šveicarijoje. O remiantis Lietuvos floristų asociacijos prezidentės Genovetos Zuokienės teigimu, profesionalaus floristo patirtis Lietuvoje siekia dvidešimtpenkerius metus. „Nuo pirmosios floristinės parodos, surengtos Panevėžyje, praėjo 25 metai, tiek pat metų ir floristikos judėjimui Lietuvoje.“⁴

Ypatingas pagyvėjimas, susidomėjimas floristikos menu jaučiamas nuo 1995 metų. Šis menas nuo 1995 metų įgavo naujas tendencijas ir išraiškos formas, nes susiklostė tiesioginiai ryšiai Vakarų Europos šalimis. Nuo 1995 metų kuriasi floristikos mokyklos, organizuojami seminarai, konkursai, parodos. Floristikos mokyklose dirba ne tik Lietuvos fitodizaino meistrai, bet ir kviečiami šios srities specialistai iš užsienio.

1995 metais mūsų šalyje įkuriama Lietuvos floristų asociacija. Ji rūpinasi narių kvalifikacija, visuomenės švietimu, tarptautinių ryšių plėtojimu.

3. Misius R. – Gėlių komponavimo pagrindai. Vilnius, 2003, p. 25.

4. Lietuvos aidas, (1998, gruodžio 12), p. 8.

3. 3. Fitodizaino vystymosi tendencijos Lietuvoje nuo 1995 metų

Floristikos menai turėjo įtakos įvairūs socialiniai, nacionaliniai, kultūriniai ypatumai, dėl to gėlių komponavimo menas paskutiniame dešimtmetyje (maždaug nuo 1995 metų) ėgavo naujas tendencijas ir išraiškos formas, susiformavo daug įvairių krypčių, stilių. Naujų augalų, medžiagų ir priemonių panaudojimas bei karkasų ir kitų netradicinių komponavimo būdų įsisavinimas gėlių komponavimo meno vystymuisi suteikė neribotų galimybių. Šiuo metu ne tik pasaulyje, bet ir Lietuvoje jau kuris laikas pstebima agresyvi, perdėtai nenatūralios mados, taip pat ir fitodizaine, tendencija.

Fitodizaino vystymuisi didelę įtaką daro modernėjančios technologijos, dizaino vystymasis.

Fitodizaino vystymosi tendencijos:

1. Vis labiau manipuluojama floristine medžiaga. Augalai transformuojami, dažomi, naudojamos atskiros augalų dalys.
2. Mažiau naudojami indai ir kitos talpos.
3. Daugiau kompozicijų komponuojama iš pagaliukų, šakelių.
4. Modernus floristikos menas virsta floristine skulptūra.
5. Dažnai spalva fitodizaino kompozicijose netenka prasmės.
6. Vietinės medžiagos dažnai keičiamos egzotinėmis.
7. Atsiranda floristinio meno žodynas, kuris nesiremia jokiais technikomis: statymas, guldymas, apsodinimas. Ir kiekvienas floristas juos aiškina savaip.
8. Nuolat atsiranda nauji pokyčiai šiame mene.
9. Floristiniuose konkursuose teisėjai dažnai pirmenybę atiduoda naujumui, visa kita vadina „sena skrybėle“. Nors dažnai tai kas nauja, mažiau gražu.

Floristikos menas nuolat modernėja, t. y. dažnai ir gausiai naudojami nefloristiniai priedai, ieškoma naujų formų, naujų derinių (pav. 3, 4, 5), kuriant floristines kompozicijas, konstruojami sudėtingi karkasai (pav. 6). Būtiniais floristo įrankiais tampa pjūklai, grąžtai, viela, metalas, net suvirinimo prietaisai. Modernumui būdinga moderni masė, laisvas stilius, nauji komponavimo būdai (pav. 7, 8). Modernistas naudojami tiek daržo, tiek viso pasaulio augalais. Didelę reikšmę įgauna minimalizmas ir perėjimas iš minimalizmo į abstrakciją, laisvas temos interpretavimas (pav. 9, 10). Visa tai atskleidžia menininko pajėgumą.

Atsižvelgiant į išvardintus faktorius, jų poveikį, sunku atspėti, kokios gėlių komponavimo tendencijos laukia ateityje, tačiau kad ir kokios tendencijos mūsų laukia ateityje, labai svarbu išsaugoti savo tautines tradicijas, papročius gėlių komponavimo srityje, kur jau susiformavus tam tikra specifika.

Lietuvoje kuriasi ne tik floristikos mokyklos, bet ir sparčiai auga gėlių salonų skaičius, kas byloja apie gėlių komponavimo meno, floristinio aplinkos apipavidalinimo aktualumą.

Lietuvoje augant prekybai gėlėmis ir didėjant gėlių salonų, individualių prekybos įmonių, viešbučių, restoranų skaičiui, vis aktualesniu tampa gėlių komponavimo menas bei interjero papuošimas floristiniais darbais.

Susidomėjimas šia taikomojo meno šaka auga, tačiau tiek šio meno ištakos ir raida, tiek šiuolaikinės tendencijos yra mažai nagrinėtos. Fitodizainas aktyviai plėtojamas praktiškai, tačiau, kol kas, mažai nagrinėjamas, grindžiamas teoriškai.

Šiuo metu tendencijas Europoje, taip pat ir Lietuvoje diktuoja Vokietijos floristai, nors geriausiais laikomi Šveicarijos, Skandinavijos šalių meistrai.

Dabar didžiausia pasaulyje tarptautinė gėlių pristatymo agentūra yra Fleurop-Interflora. Ji yra pasaulinės prekybos gėlėmis lyderė ir žinomiausia gėlių pristatymo agentūra, jungianti 57 tūkstančių kruopščiai parinktų asocijuotų parduotuvių tinklą maždaug 150-yje šalių. Pirminės agentūros Fleurop tarptautinė veikla prasidėjo 1926 m. 1946 m. Florist Transword Delivery, Interflora British Group ir Fleurop-Interflora suvienijo pastangas, siekdamos tikslo paskirstyti gėles po visą pasaulį. 1997 m. UAB „Floralita-2“ tapo šios tarptautinės agentūros oficialia atstove Lietuvoje.

3. 4. Floristiniai renginiai Lietuvoje

Nuo 1995 metų Lietuvoje imta organizuoti profesionalius floristikos renginius – parodas bei parodas-konkursus. Seniausias floristikos renginys yra „Žiemos puokštė“. Jį organizuoja Lietuvos floristų asociacija. Jame dalyvauja Lietuvos floristų asociacijos, sodininkų draugijos, gėlininkų sąjungos nariai, valstybinių ir individualių įmonių, gėlininkystės ūkių, botanikos sodų specialistai, įvairių šalių gėlių komponuotojai, bendrojo lavinimo, profesinių mokyklų studentai ir moksleiviai.

Nuo 1999 –ųjų metų Kaune kasmet organizuojama profesionalių floristų paroda „Įkvėpimo diena“. Tai tarptautinis projektas, kurio sumanytojas yra Lietuvos floristų asociacijos Kauno skyriaus vadovas, floristikos meistras Marijus Gvildys.

3. 5. „Žiemos puokštė“

Pirmoji specializuota floristikos paroda-konkursas, dar nevadinta „Žiemos puokštė“, įvyko 1973 metais Panevėžyje. Vėliau tokie konkursai kiekvienais metais vykdavo vis kituose didžiuosiuose miestuose, ir tik nuo 1989 –ųjų metų ėmė nuolat vykti ir tebevyksta iki šiol

Vilniuje, Lietuvos parodų centre Litexpo. Nuo 1995 metų šios parodos – konkurso organizavimu rūpinasi Lietuvos floristų asociacija.

Svrbiausias šio konkurso tikslas yra tobulinti floristų meistriškumą, supažindinti su naujomis šio meno kryptimis, moderniomis medžiagomis, aksesuarais, populiariomis darbo technikomis. Kitas konkurso tikslas yra populiarinti floristiką, profesionaliai pateikti ją visuomenei ir įrodyti, kad floristika turi būti vertinama kaip meno šaka.

Labai svarbu, kad tokia floristinė paroda – konkursas vyksta. Iš trijų Pabaltijo šalių pirmoji puokščių paroda ėmė rengti Estija. Jose dalyvaudavo daug svečių iš užsienio, tačiau tos parodos palengva užgeso. Lietuvoje atvirkščiai – išsiplėtojo ir virto gražia švente. „Žiemos puokštė“ yra tarptautinis renginys. Nuo 1995 metų šioje parodoje – konkurse be Lietuvos floristų dalyvauja ir floristai iš užsienio: Latvijos, Estijos, Baltarusijos, Lenkijos, Čekijos, Rusijos. Floristai konkurse siekia išmėginti savo jėgas, pasirodyti kitiems. Šio konkurso trukmė yra dvi dienos, per kurias dalyviai pristato namų darbus bei dalyvauja teatralizuotame konkurse, kuomet kompozicijos komponuojamos žiūrovų akivaizdoje. Ši rungtis sudėtinga, nes floristai yra apriboti laike (paprastai tam skiriama iki vienos valandos). Tokios užduotys verčia atskleisti savo profesionalumą tiek iš kūrybinės, tiek iš techninės pusės.

Nuo 1997 metų „Žiemos puokštėje“ dalyvauja mokiniai. Nuo tada konkurso dalyviai skirstomi į grupes ir pogrupius: moksleivių grupė: A pogrupis – bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai, B pogrupis – aukštųjų, aukštesniųjų bei profesinių mokyklų moksleiviai; floristų profesionalų grupė: A pogrupis – floristai jau dalyvavę parodoje – konkurse „Žiemos puokštė“, B pogrupis – floristai pirmą kartą dalyvaujantys parodoje – konkurse „Žiemos puokštė“. Visi floristai pirmąją konkurso dieną atlieka namų darbų užduotis, tam skiriama po tris užduotis skirtingomis temomis. Antoji parodos – konkurso diena skiriama teatralizuotam konkursui, kurio metu floristai atlieka po dvi užduotis. Pirmosios konkurso dienos temos dažniausiai būna susietos su kalėdine ar naujametine tematika, anrąją dieną kuriamos puokštės nuotakoms, floristiniai papuošalai, floristiniai rūbai, dovanų pakuotės.

Modernizacija, industrializacija, naujosios technologijos neišvengiamai daro įtaką fitodizainui. Fitodizainas įgauna vis daugiau dizaino elementų. Palaiptai klasikinės puokštės praranda pagrindinį vaidmenį. vis daugiau atsiranda netradicinių kompozicijų. Vis daugiau naudojama nefloristinių priedų: metalo, plastiko, stiklo, folijos.(pav. 11, 12, 13, 14, 15)

„Žiemos puokštėje“ sklendo demokratiškumo dvasia. 2002 metai, galima sakyti, kad tai „Žiemos puokštės“ metamorfozė. Net ir ne specialistas galėtų išvelgti, kad pavadinimas „Žiemos puokštė“ jau „atgyveno“ savo dienas. Tradicinių puokščių (pav. 16), kurias buvo galima matyti 1990 – 1995 metais nebeliko nė pėdsako. Floristų kūrinius drąsiai būtų galima vadinti žiemos

skulptūromis, baldais, indais. Iš vidutinio dydžio jos perauga į stambų, grandiozinį. (pav. 17, 18, 19.)

Dar vienas pastebėjimas: tradicinė eglutė, eglės ar pušies šaka – jau visiškai atgyvenęs dalykas. Ir iš kitų augalų galima sukurti ne mažiau šventišką, originalią ir labiau efektingą kompoziciją. (pav. 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27.)

2002 metais atsiranda nauja ir įdomi konkurso rungtis – šventinio stalo dviems dekoravimas. Šioje parodoje stalo dekoravimas peržengia tradicijas, tampa ypač floristiniu. Tai visiškai dekoratyviniai, pagrįsti improvizacija, stilizuoti stalai. Galima sukompnuoti floristinį stalą, ant kurio valgių tikrai nerikiuosime, tačiau interjerą jis tikrai papuoš. (pav. 28, 29, 30.)

Dar viena 2002 metų konkurse – floristinis indas. Juo taip pat galima dekoruoti interjerą. Fantazijai ribų nėra. Jį galima sukonstruoti iš ko tik nori. (pav. 17, 18.)

Fitodizaine išivyrąja minimalizmas (pav. 31, 32, 33, 34, 35.) Tikėtina, kad tai įtakoja ribotos lietuvių floristų galimybes. Dalyvavimas konkurse reikalauja daug išlaidų, kurias ne kiekvienas gali sau leisti. Lietuvos floristai išsiskiria ir tuo, kad naudoja nemažai gamtinių medžiagų, t. y., tai ką galima rasti gamtoje. Saikingiau naudoja egzotinius augalus. Kitas lietuvių floristų bruožas – daug „rankdarbių“, kruopščių pynimų ir pan. (32, 33, 34, 35.) Lietuvių fantaziją įtakoja riboti materialiniai ištekliai, nes dažnai tenka kurti įspūdingus darbus naudojantis minimaliomis priemonėmis.

Lietuvos floristų asociacijos prezidentė Genoveta Zuokienė apgailestauja, kad į šią parodą sunku prikaltinti dalyvauti nemenką būrį pripažintų meistrų, kuriuos prieš šventes užgriūva užsakovai. Tai rodo, kad floristikos verslas juda į priekį, tačiau suklestės tik tuomet, kai atsigaus visa šalies ekonomika. Vis tik parodoje – konkurse „Žiemos puokštė“ floristų profesionalų gretos mažėja. Nors kai kurie profesionalūs floristai įsitikinę, kad negalima galvoti vien apie save ir pinigus. Reikia atiduoti duoklę grožiui, menui ir jo populiarinimui visuomenėje, nes, kaip teigia G. Zuokienė, „floristams ne visuomet pavyksta įtikinti užsakovus rinktis skoningą, menišką dekorą. Deja net turtingų kompanijų vadovai dažnai užsako kičinius darbus.“⁵

Konkurse dažniausiai dalyvauja tik tie floristai, kuriems svarbiau atskleisti kūrybinius sumanymus negu pasipelnyti. Vis tik fitodizainas neatsiejamas nuo komercijos, nes tai taikomasis, vartotojiškas menas. Tačiau vis aktyviau konkurse dalyvauja jaunimas – moksleiviai, studentai. Gali būti, kad ateityje „Žiemos puokštė“ virs būtent studentų ir moksleivių konkursu. O didesnio profesionalų dėmesio sulauks tie konkursai ar parodos, kurios rengiamos parankesniu jiem metų laiku, t. y., ne didžiųjų švenčių metu.

5. Verslo žinios, (2001, gruodžio 17), p. 24

3. 6. „Įkvėpimo diena“

„Įkvėpimo diena“ - tarptautinis floristikos projektas, jo autorius yra Lietuvos floristikos meistras Marijus Gvildys. M. Gvildys yra Lietuvos floristų asociacijos Kauno skyriaus vadovas. Šis projektas Kaune vyksta nuo 1999 -ųjų metų kiekvieną antrąjį gegužės sekmadienį, čia darbus eksponuoja žinomi Lietuvos ir užsienio šalių floristai. Renginys yra gerai žinomas visiems bent kiek besidomintiems profesionaliąja floristika. Šiame festivalyje nuolat dalyvauja floristikos meistrai iš Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rusijos, Ukrainos.

„Įkvėpimo diena“ ypatinga tuo, kad čia nėra konkurso intrigų, nesklando kritikos debesys, pavydo ar nusivylimo apraiškos dėl nepakankamo įvertinimo. Ir tai visiškai natūralu, nes tai – floristų improvizacijos fiesta. Kitaip negu įvairiuose konkursuose, čia floristus vertina tik žiūrovai. Fitokompozicijos kuriamos renginio metu, todėl žiūrovai turi unikalią galimybę stebėti kūrybos procesą. Floristikos meistrai neapsunkinami jokiais užduotimis ar apribojimais, jie turi galimybę savo kūrubines idėjas išreikšti visiškai laisvai.

M. Gvildys teigia, kad ši paroda yra unikali tiek Centrinėje, tiek Rytų Europoje. Tai savotiška čempionų lyga, kurioje jau pripažinti meistrai turi puikią galimybę atskleisti savo šalies floristikos mokyklų stilių.⁶

Matant bei vertinant prodoje esančias fitokompozicijas sunku nesižavėti neribotos fantazijos proveržiu, netikėtais sprendimais, o ypač neįtikėtinai neribotomis augalų panaudojimo galimybėmis. Pačių pirmųjų „Įkvėpimo dienų“ mėštai (1999 m.) yra kur kas mažesni už paskutiniųjų (2005 m.). Kasmetinis dalyvių skaičiaus augimas byloja apie šio projekto populiarumą, reikšmingumą. Tai itin svarbu fitodizainui, kaip atskiros taikomojo meno šakos populiarėjimui.

Sigitas Kaminskas (Lietuvos floristikos meistras) teigia, kad kitur floristikos verslas tiesiog klesti, pavyzdžiui, Maskvoje jis nusileidžia tik narkotikų ir prostitucijos verslui.⁷

Šio renginio organizatorių ir dalyvių tikslas Lietuvos floristiką pastūmėti į aukštesnįjį lygį, įrodyti, kad ji, reikalauja talento, energijos ir fantazijos ir turi būti vertinama kaip meno šaka.

⁶ Floristika, (2005, Nr. 2).

⁷ Veidas, (1998, gegužės 3).

Nuo pat pirmųjų „Įkvėpimo dienų“ čia dalyvavo žinomiausi Lietuvos floristai: vilniečiai Sergėjus Zareckas (Didysis prizas 1996 ir 1999 metais „Žiemos puokštėje“), Lidija Ribokienė (Didysis prizas 2002 m. „Žiemos puokštėje“) ir Natalija Učvatova (I vieta 1999 m. „Žiemos puokštėje“), kauniečiai Marijus Gvildys (Didysis prizas 2001 m. „Žiemos puokštėje“, VIII vieta atvirame Rusijos floristų konkurse 1998 m.), Aušra Kažemeikaitė („Žiemos puokštė“ 1999 m., II vieta B grupėje), Linas Misiūnas (2001 m. Čekijos respublikos floristų čempionato Didžiojo prizo laimėtojas), klaipeдіetis Sigitas Kaminskas.

„Įkvėpimo dienų“ dalyviai siekia kurti originalius, turinčius meninę vertę fitodizaino kūrinus. Meninės fitokompozicijos išsiskiria forma, netikėtais augalų bei nefloristinių priedų deriniais. Taip pat siekiama tradicines medžiagas sukombinuoti neįprastai bei netikėtai.

Vieni iš išskirtinių fitodizaino kūrinių yra 2002 metų „Įkvėpimo dienos“ A. Kažemeikaitės kompozicijos. Viena iš jų tai žali iš samanų ir lapų padaryti kūgiai dekoruoti ne kuo kitu, o išsiraizgiusiais bulvių daigais (pav. 36). Netikėtas estetinio vaidmens suteikimas sunykusiam augalui. Arba kompozicija, kur ant pagrindo, kuri sudarė visai išraižyta, vandens pripildyta ir net 600 žiogelių sukabinta beveik 100 metrų ilgio permatoma žarnelė, tartum ant kilimo pražydo mėlyni darželinės našlaitės žiedai (pav. 37).

Prieš kelis metus toks laistymo žarnelės panaudojimas floristikoje tikrai neįprastas, bet labai įdomus, tartum kažkoks sintetinės ir natūralios aplinkos susidraugavimas.

Dalyvių ir lankytojų gausa išsiskiria 5 – oji ir 6 – oji „Įkvėpimo dienos“. Kaip ir kasmet, čia dalyvavo visi žymiausiai Lietuvos floristai, tačiau šį kartą jų gretas papildė 2003 metų „Žiemos puokštės“ nugalėtojos (Inga Šinkūnaitė ir Daina Guliokienė), taip pat savo darbus demonstravo floristė Agra Maulane (Latvija) ir tarptautinio lygio floristikos meistras, Maskvos floristikos mokyklos „Nikol“ dėstytojas Stasas Zubovas. Jis apie savo kūrybos pagrindinius principus kalba taip: „Meno kūrinys valdo savi dėsniai. Tai proporcijos, spalvų deriniai, šviesos ir tamsos santykis. Viskas seniai atrasta. Harmonija grindžiama Leonardo da Vinčio „Saulės raizginio taisykle“, vadinasi, kūrinio ritmika turi atkartoti žmogaus sielos ritmą. Kai to nėra, kūrinys neigiamai veikia žmogų.“⁸ Vis tik, šiuo atveju, manau, kad jei kūrinys yra pagrįstas tam tikra idėja, jis turi pilną teisę sukelti ne tik teigiamas, bet ir neigiamas emocijas, mintis. Neigiamos emocijos savitai pabrėžia tam tikras idėjas. Nepaisant, teigiamų ir neigiamų kūrinių poveikių, 5 – osios Įkvėpimo dienos programą papuošė S. Zubovo kolekcija „Palecho Maidan“ (pav. 38). Tai savita liaudiškos šventės interpretacija: rusų etnografinio stiliaus kostiumus S. Zubovas gausiai dekoravo gėlėmis. Tyčia pasirinkęs ne pievų ar kaimo darželių gėles, o tas, kurios parduodamos gėlių kioskuose, menininkas jas komponavo taip, kad sudarytų archaiško rusų kaimo įspūdį.

8 Kraitė, (2004, rugpjūtis 11).

Ryškos ir įvairios spalvos, floristinių medžiagų gausa, rūbo ir augalinių motyvų sąsaja – visa tai virsta spalvotu ir temperamentingu reginiu. „Pamerkime ramunių glėbį į beržo tošies indą ir turėsime tradicinę kompoziciją. Galbūt gražią. Bet ji nieko nesudomins. Man įdomiau, kai užsibrėžtam tikslui pasiekti naudojamos netradicinės medžiagos, nuotaika kuriama netikėtais deriniais“⁹, - sako S. Zubovas. Visiškai pritariu netikėtų derinių ieškojimui, tačiau teiginys, kad viskas jau seniai atrasta, labiau tiktų amatininkui, o ne menininkui. Galbūt dauguma esminių dalykų jau atrasti, bet nauja gali būt netikėti deriniai, neįprastų medžiagų naudojimas (pavyzdžiui, plastikinės žarnelės panaudojimas floristikoje ir pan.)

Kiekvienas menininkas, jei jis dedasi tikru, privalo turėti viltį, kada nors sugalvoti ką nors naujo. Na, bent jau įprastų dalykų neįprastą dėlionę...

5 – ojoje „Įkvėpimo dienoje“, 2004 metais lietuvių floristų darbai pasižymėjo nuosaikumu ir paprastumu. Daugeliui tų darbų tinkamas būtų M. Gvildžio komentaras, kad „tiek mažai medžiagų gali naudoti tik tada, kai esi laisvas kūryboje.“¹⁰ Tai išties profesionalaus floristo pareiškimas, nes mažas medžiagų asortimentas dagelį suglumintų, ko nepasakytum apie lakios vaizduotės savininką, tokį skurdus asortimentas gali net įkvėpti. Tai ypač pabrėžtina kalbant apie patį renginio autorių. Tai atskleidžia jo kūrybos stilių. Daugelis jo kompozicijų – tai tarsi patobulinti gamtos fragmentai. O jis pats teigia, kad „Nemėgstu, kai žiūrovas turi sukti galvą, kaip ir iš ko kas nors padaryta. Todėl visos mano kompozicijos išsiskiria paprastumu, jose „juvelyrų“ nėra.“¹¹ Taigi kas liečia paprastumą, tai tikrai taip, tačiau tik profesionalus floristas gali pasakyti, kad ten nėra „juvelyrų“. M. Gvildžio kompozicijose juvejiškiu kruopštumu ir tikslumu sudėlioti augalai verčia nustebti. Daugeliu atvejų tai tik pabrėžia šių floristinių kūrinių trapumą bei laikinumą. (pav. 33, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44.)

5 – osios „Įkvėpimo dienos“ (2004 m.) dalyvis S. Kaminskas teigė: „Savo darbu noriu priminti floristams, kad su gamta elgtūsi delikačiai. Floristo profesija žiauri, tad mano kompozicija simbolizuoja gyvybę, kuri galėjo prasiskleisti.“¹² Tai pražydytos obelių šakos medinėse kaladėse, sutvirtintose armatūra. (pav. 45)

9 Ten pat.

10 Ten pat.

11 Ten pat.

12. Kraitė, (2004, rugpjūtis 11).

6 – oji „Įkvėpimo diena“ 2005 metais išsiskyrė ne renginio dalyvių skaičiumi, bet pakitusiu jų „tautiniu pasiskirstymu“. Šis renginys tapo išskirtinai tarptautiniu, nes didesnę dalyvių dalį sudarė ne lietuvių, bet atvykusių floristų iš kitų šalių gretos. Tautinė įvairovė turi teigiamą pusę, nes kiekvienos šalies kūryba turi išskirtinių, unikalių bruožų, todėl pamatyti tokią įvairovę ne tik naudinga, bet ir įdomu. Dalyvių darbuose galima išvelgti ne tik skirtumų, bet ir dėsningumą, kuriuos, greičiausiai nulėmė bendra tema (ko nebuvo praeitose įkvėpimo dienose) – šviesos ir tamsos vienybės idėja.

Panašu, kad visiems galioja bendrieji žmogiškieji pojūčiai, amžinos paslapties ieškojimo temos, nostalgiškos išraiškos. Gali būti, kad viską vienijanti tema sustiprino nemažą renginio polinkį į filosofinę savojo „aš“ paiešką.

Ėjimo iš tamsos į šviesą idėją plėtojo viešnia iš Ukrainos – floristė Inna Petrenko. Jos kompozicija didelio formato buvo išdėstyta centrinėje patalpos erdvėje, simbolizavo žmogaus dvasines būsenas, einant sodu: „Lieka tik teigiamos emocijos, nes nori matyti vien tai, kas patinka, susigaudyti savyje“, sako autorė. (pav. 46)

Ko gero įtaigiausiai veikė nostalgiškas renginio improvizacijų pobūdis. Labiausiai juo dvelkė Sonatos Valaitienės darbai. Iš pirmo žvilgsnio visiškai nestebinantys, nedidelio formato darbeliai, tarp žemių ir žolių, po stiklo danga kyšančios ryškiaspalvės gėlės priverčia apstulbti – tai „sekretai“ (pav. 47). Visų kartų mažos mergaitės komponavo ir komponuoja paslaptinius lobius, po to juos užkasa ir užmiršta. Įvyksta, galima sakyti, meninio kūrinio transformacija, paprastas, atrodytų, niekuo neypatingas darbelis virsta praeities dalimi, nostalgišku vaikystės pasaulio fragmentu. Panašų išpūdį darė ir viešnių iš Lenkijos darbas, buvo improvizuojama H. K. Anderseno biografijos ir jo pasakų pasaulio motyvais (pav. 48). Daugybės rožių kupsteliai jaukių namukų apsuptyje...per daug vaikiška, tačiau kelia iš miego malonius sentimentus. Svečio iš Latvijos Druvio Ciričio darbai buvo išpūdingi savo dydžiu: didžiulė balta arfa vietoj garsų skleidžianti baltas lelijas... (pav. 49). Per ne lyg tiesmukiška, kaip ir kitas jo išpūdingo dydžio darbas darbas, iliustruojantis vandenyno gelmėje neva egzistuojančią šviesą, kurią simbolizuoja tame darbe švytinti perlo kriauklė. (pav. 50)

Originalumo nestokojo N. Učvatova, kūrusi lietaus įvaizdį. Tam naudojo žvakių šviesoje mirgantį celofaną, žoleles ir žiedlapius (pav. 51). Žavus ir šio darbo procesas, ne tik galutinis rezultatas. Balti, melsvi, rožiniai, violetiniai „vandens klaneliai“ padaryti vyniojant žiedlapius į didelį celofano lakštą, sukamas ilgas, labai dekoratyvus vamzdis, po to jis suvyniojamas skrituliu, viduryje įtaisoma žvakutė – štai ir šviečiantis ratilas. Ko gero ši kūrėja nemano, kad viskas jau seniausiai atrasta. Įdomu, kodėl vienos tiesmukiškos improvizacijos atrodo įdomiai ir originaliai, o kitos – banaliai ?

Marijaus Gvildžio kompozicijose žavėjo, kaip visada, išraiškingas paprastumas, lengva ir daili išorinė netvarka, nejučiomis kontrastuojanti su aiškiu loginiu sprendimu. (pav. 52, 53, 54) Tačiau jie visi be pavadinimų. Nors, kita vertus, jo darbai kalba patys už save, autoriui juos pertraukinėti gal net ir nebūtina. Daugelį jo kompozicijų, kartais net norisi apibūdinti, kaip beveik tobulus. Nors tai labai subjektyvu, kaip ir visa kūryba.

Šiame mene yra ir filosofinių užuominų, ir nostalgiskų vaizdų, džiaugsmo motyvų, lygiai kaip ir aiškios paprastos minties, tobulos technikos, trapios elegancijos, improvizacijos galios.

Šis renginys yra reikšmingas fitodizainui, nes skatina jo populiarėjimą Lietuvoje, taip pat bendradarbiavimą su kitomis šalimis.

3. 7. Lietuvos floristikos mokyklos

Nuo 1995 metų Lietuvoje kuriasi floristikos mokyklos, organizuojami seminarai, konkursai. Floristikos meno mokoma valstybinėse ir privačiose mokyklose. Floristikos mokyklose dirba ne tik Lietuvos fitodizaino meistrai, bet ir kviečiami šios srities specialistai iš užsienio.

3. 8. Sigito Kaminsko floristų mokykla

Pirmoji Lietuvoje floristikos mokykla atidaryta 1995 metais. Mokykloje teikiamas visapusiškas išsilavinimas, kuris suteikia galimybę dalyvauti šalies ir užsienio floristikos parodose ir konkursuose. Floristų mokyklą įkurta Klaipėdos priemiesčio vienkiemyje, kad studentams būtų sudarytos puikios sąlygos mokytis. Aukštą žinių lygį suteikia floristikos meistrai iš Europos ir Skandinavijos šalių, taip pat mokyklos ir salono įkūrėjas, tarptautinės klasės meistras-floristas S. Kaminskas. Mokykloje mokosi įvairaus amžiaus ir išsilavinimo asmenys. Nuo 1995 metų ši mokykla išleido keturias absolventų laidas ir suteikė jiems Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos licenzijuotą diplomą. Floristų mokyklos absolventai sėkmingai darbuojasi floristikos srityje ir dalyvauja šalies ir užsienio parodose. Studijų trukmė – du su puse metų. Šioje mokykloje dėsto floristikos meistrai iš kitų šalių. Todėl galima teigti, kad studijuojantys floristiką, įgyja žinių apie kitų šalių floristikos ypatybes, bruožus. Tačiau čia nėra meno istorijos, meno stilių pagrindų, verslo bei psichologijos pagrindų, kurie būtini profesionaliajai floristikai. Reikšminga tai, kad mokyklos absolventams suteikiamas Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos licenzijuotas diplomai.

Sigito Kaminsko floristų mokyklos studijų programa

Studentai studijų metu išklauso šių pagrindinių temų:

Floristikos teorijos pagrindų , Koloristikos ir dizaino , Vestuvinės floristikos, Gedulingos floristikos , Kalėdinės floristikos , Dekoratyvinio stiliaus ir objektų pagrindų, Koliažo technikos pagrindų , Velykinės ir pavasario švenčių floristikos , Stalo dekoravimo pagrindų, Gėlių komponavimo interjere ir eksterjere pagrindų, Linijinio ir bidermajerio stiliaus pagrindų, Floristikos teorijos ir praktikos egzamino

Dėstytojai

Aija Žagarinia viena pagrindinių mokyklos dėstytojų yra Aija Žagarinia, kuri yra tarptautinių konkursų ir žinių parodų narė, Latvijos floristų asociacijos narė, žurnalo „Floristika“ etatinė bendradarbė. Dėstytoja 1999 metais demonstravo floristikos darbus JAV Mineapolio floristikos institute, kur jai buvo suteiktas Amerikos floristų asociacijos AIFD ir AAF garbės nario vardas. Nuo 2000 metų dėsto floristiką Minsko (Baltarusija) floristikos mokykloje, Sankt-Peterburge ir Kijeve. Aija taip pat dėsto Latvijos Ritos Garaisis floristų mokykloje, kuri šalyje garsėja aukštu profesiniu floristų paruošimu.

Stanislav Zubov 1992 metais Stanislav Zubov tapo Maskvos Tarptautinės floristų mokyklos „Nikol“ vedantysis dėstytojas. Šios mokyklos įkūrėja - garsi Šveicarijos floristė Nikole von Boletsky, kurios įtaka ir perteikta patirtis padėjo Stanislavui tapti profesionaliu floristikos dėstytoju. S. Kaminsko mokyklos vedantysis dėstytojas Stanislav Zubov garsus ne tik Rusijoje, bet ir Pietų Korėjoje, kur jam suteiktas floristų asociacijos garbės nario vardas. 1997-1999 metais Stanislav Zubov surengė keletą pasirodymų Seulo floristų mokyklose. Dėl dėstytojo atkaklumo ir sugebėjimo puikiai perteikti žinias mokiniams mūsų floristų mokykla pelnė gerą vardą ne tik šalyje, bet ir už jos ribų.

Sigitis Kaminskas Tarptautinės klasės meistras-floristas S. Kaminskas yra mokyklos įkūrėjas ir vadovas, kuris turi 18 metų patirtį darbo patirtį floristikos srityje. Per šiuos metus Sigitas atidarė du gėlių salonus Klaipėdoje, kur sukauptas žinias pritaiko floristikos versle. Sigitas Kaminskas yra ne tik tarptautinių konkursų diplomantas ir laureatas, bet taip pat ir tokių tarptautinių parodų ir konkursų organizatorius. Jau eilę metų Sigitas kviečiamas dalyvauti Land art festivaliuose, kurie vyksta įvairiose Europos šalyse – Šveicarijoje, Italijoje ir Ispanijoje, kur atstovauja Lietuvą. 2003 metais S. Kaminskas dalyvavo JAV miesto Mineapolio floristikos instituto rengiamame šou, kur amerikiečiams floristams demonstravo Europos mokyklų

floristikos pasiekimus. Čia jis buvo įvertintas aukštu JAV floristų asociacijos apdovanojimu už floristikos propagavimą pasaulyje.

3.9. Kauno Petrašiūnų darbo rinkos mokymo centras

Ši mokymo įstaiga ruošia floristus trimis pakopomis: moko džiovintų augalų komponavimo meno, gyvų gėlių komponavimo meno bei ruošia floristus - gėlių pardavėjus. Šios mokymo įstaigos floristikos mokymo programą rengia UAB "Florita - 2" specialistai, įvertinę Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos Mokymo programų skyriaus ir Lietuvos Respublikos floristų asociacijos atstovų pastabas. Jų mokymo programoje (gyvų gėlių komponavimo) teigiama, kad floristika ir dizainas yra pagrindiniai dalykai ruošiant floristus savarankiškam darbui. Stilių ir gamybos būdų žinojimas leidžia kurti pasaulinio lygio floristinės puokštės bei kompozicijas, lygiaverčiai su kitais floristais dalyvauti įvairiose parodose ir konkursuose. Kuriant puokštes reikalinga kompozicijos, augalų asortimento ir jų priežiūros pagrindų žinojimas. Šis modulis parengtas vadovaujantis Darbo rinkos profesinio mokymo programų bendraisiais reikalavimais. Programa taikoma asmenims, turintiems vidurinį išsilavinimą. Programa numato 120 valandų mokymo trukmę, iš kurį 78 valandos skiriama praktinių įgūdžių įsisavinimui. Baigęs šio modulio kursą, floristas gali dirbti floristu - gėlių pardavėju gėlių salonuose, bei turguose ir atlikti įvairius užsakymus. Mokymas baigiamas baigiamuoju egzaminu, kurio metu patikrinamos ir įvertinamos įgytos žinios, bei suformuoti mokėjimai. Sėkmingai baigęs mokymo modulį, floristas- gėlių pardavėjas gauna atatinkamą modulio baigimo pažymėjimą, liudyjantį apie sugebėjimą gaminti progines puokštes ir kompozicijas. Stilių ir gamybos būdų žinojimas, leidžia kurti pasaulinio lygio floristu kompozicijas, lygiaverčiai su kitais floristais dalyvauti įvairiose parodose ir konkursuose. Be įvairių puokščių įvairovės, puokščių formų komponavimo, neįmanoma pasiekti aukšto darbo lygio, įvertinti kitų atliktus darbus. Sąmoningai kuriant yra reikalingos ir elementarios žinios apie skintus augalus, jų priežiūros reikalavimus, bei jų asortimentą.

Šios mokymo programos tikslas parengti floristus, gerai išmanančius gėles, sugebančius įvairiomis progomis kurti skoningas ir profesionalias gėlių kompozicijas, žinančius patalpų ir renginių papuošimo reikalavimus. Baigę mokymo programą floristai turi mokėti dirbti tarptautiniame "Interfloros" tinkle, žinoti ir mokėti teikti gėles pagal užsakymus. Mokymo programa numato 12 savaičių (480 val.) trukmės mokymosi trukmę. Didžiausias dėmesys programoje skiriamas pagrindiniams dalykams: floristinėms technikoms, floristiniam dizainui bei populiarioms floristinėms temoms (Kalėdos ir Naujieji Metai, "Velykos, "Valentino diena, "Motinos diena, "Vestuvės, "Gedulas"). Taip pat daug dėmesio ir laiko skiriama praktinių darbų atlikimui ir aptarimui. Besimokantieji užsiėmimų metu pilnai aprūpinami augalais, reikalingomis

gamtinėmis medžiagomis, įvairiais aksesuarais, vazomis, pagalbinėmis floristinio darbo priemonėmis, vaizdine medžiaga. Iš pagrindinių programos dalykų besimokantieji laiko kvalifikacinį egzaminą. Už kitus dalykus atsiskaitoma kontrolinių ir praktinių bandomųjų darbų forma. Mokymo programa numato 80 valandų profesinę praktiką gėlių salonuose ar gėlių ūkiuose. Mokymo plane pateikta dalykų nagrinėjimo seka priklauso nuo metų laiko ir tradicinių švenčių. Sėkmingai baigusiems mokymo programos kursą ir išlaikius kvalifikacinį egzaminą asmenims suteikiama floristo - gėlių pardavėjo kvalifikacija, ir jiems išduodamas nustatytos formos kvalifikacijos pažymėjimas. Įgiję kvalifikaciją floristai gali įsidarbinti gėlių parduotuvėse ar kitų parduotuvių gėlių skyriuose, salonuose ir firmose, kuriose reikalingi kvalifikuoti ir išmanantys floristiką darbuotojai.

3. 10. Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras

Šioje mokymo įstaigoje šios specialybės mokomasi dvejus metus. Šią discipliną dėsto vyresnieji profesijos mokytojai bei mokytojai metodininkai. Viena iš mokytojų Lietuvos floristų asociacijos narių – asociacijos prezidentė Genoveta Zuokienė. Mokykloje nedėsto mokytojai iš kitų šalių. Įstaigos, floristikos specialybės mokiniai dalyvauja floristikos parodose- konkursuose (“Žiemos puokštė”, įvairiuose tarptautiniuose projektuose). Šios mokymo įstaigos suteikiamas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos pripažintas profesinio mokymo diplomą, kvalifikacija – floristas.

Priėmimo sąlygos: brandos atestatas ar išklaustas bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos kursas. Baigusiems mokyklą suteikiama floristo kvalifikacija ir išduodamas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos pripažintas mokyklos diplomą.

Įsidarbinimo galimybės: Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių gėlių parduotuvės, salonai, gėlininkystės bei apželdinimo įmonės, viešbučiai, galimybė kurti privatų verslą.

Tęstinės studijos: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos kolegijos (želdiniai ir dizainas), Vilniaus statybos ir dizaino kolegija (interjero dizainas), Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija, (želdiniai ir dizainas, želdinamų teritorijų inžinerija), Vilniaus Pedagoginis universitetas (buities kultūra), Šiaulių universitetas (Menų fakultetas, Taikomoji dailė ir verslas).

Mokymo programoje teigiama, kad floristo profesija reikalauja meninių sugebėjimų, biologijos ir psichologijos žinių, atkaklumo, darbštumo, intelekto ir didelės meilės savo darbui. Geras floristas - tai ne tik profesija, tai gyvenimo būdas, todėl kiekvienas, pasirinkdamas šią profesiją, turi pasverti savo galimybes ir norus. Gėlės - tai geri mūsų draugai ir džiaugiantis, ir liūdintis, lydintis mus nuo pat gimimo per visą gyvenimą, sugebantis nebyliai išreikšti gražiausius žmogaus jausmus, sukurti šventinę nuotaiką, gražią ir sveiką aplinką, suteikti

dvasinės stiprybės.

Floristas turi mylėti gamtą, ją stebėti ir mokytis iš jos. Kaip pati gamta, kūrybinga ir nepakartojama, taip ir floristo darbai turi būti individualūs ir meniški. Su meile kurdamas puokštę ar kompoziciją, floristas kiekviename darbe palieka dalelę savęs....

Šioje floristikos mokymo programoje dėstomi 24 mokymo dalykai. Svarbiausias mokymo etapas - profesinis mokymas, kurio metu įgyjamos teorinės žinios ir praktiniai gebėjimai. Moksleiviai mokomi pažinti ir paruošti darbui augalus, naudotis darbui reikalingais įrankiais ir medžiagomis, floristinio dizaino pagrindų, supažindinami su interjero ir eksterjero dekoravimo augalais ypatumais. Be to, floristai mokosi meno istorijos, piešimo, spalvotyro, ekonomikos ir verslo, buhalterinės apskaitos pagrindų, išmoksta organizuoti privatų verslą. Moksleiviai, įgiję floristo profesiją, komponuoja puokštes ir kompozicijas, sugeba dekoruoti interjerą. Meno verslui vystyti Lietuvoje pakankamai geros sąlygos, todėl parengtas pagal šią programą floristas gali steigti smulkia įmonę, įsigijęs verslo pažymėjimą gali parduoti savo darbus gėlių salonuose ir kitose parduotuvėse, dalyvauti mugėse, įvairiose šventėse, įsidarbinti gėlių parduotuvėse, salonuose, želdinimo įmonėse, viešbučiuose, turi galimybę įsidarbinti užsienio šalių gėlių salonuose, gėlininkystės ūkiuose.

3. 11. Šiaulių profesinio rengimo centras, buitinių paslaugų skyrius

Pagal šios mokymo įstaigos mokymo programą floristas daro įvairias dekoratyvines gyvų ir sausų augalų kompozicijas, riša progines, iškilmingas bei jubiliejinės puokštes, daro gėlių girliandas, vainikus, paveikslus iš sausų augalų; puošia buitines daiktus, vitrinas, gyvenamuosius būstus ir kitas patalpas augalais. Jis taip pat dekoruoja augalais kasdieninius, šventinius, pokylių ir ypatingoms progoms skirtus stalus, sales ar sceną. Floristas dirba įvairiose gėlių parduotuvėse ir salonuose, kur aptarnauja klientus: komponuoja puokštes pagal užsakymus ir pageidavimus, pataria, kokie augalai ir kompozicija geriausiai tiktų vienai ar kitai progai. Tai labai kūrybiškas darbas. Šios specialybės mokiniai mokosi meno istorijos ir botanikos pagrindų, gėlininkystės pagrindų, žaliavų, specialaus piešimo, floristinio dizaino pagrindų, spalvų derinimo, pažinti augalus ir paruošti juos naudojimui, puokščių, girliandų, vainikų, kitų gaminių gamybos technikos ir atlikimo, gaminti proginius ir teminius floristikos darbus, profesinės etikos ir aptarnavimo kultūros, verslo organizavimo vadybos pagrindų, buhalterinės apskaitos, teisės pagrindų, gamtos ir darbų saugos, informacinių technologijų, specialybės užsienio kalbos, ekonomikos ir verslo pagrindų bei kalbos kultūros ir specialybės kalbos, menų ir meninės raiškos, estetikos, kūno kultūros, civilinės saugos dalykų ir praktinių gebėjimų.

3. 12. Šiaulių universitetas

Nuo 2004 metų Šiaulių universitete įsteigta specialybė Taikomoji dailė ir verslas (specializacijos: aprangos dizainas, oda, floristika). Ši dailės bakalauro studijų programa skirta profesionaliems odos dailės specialistams, aprangos dizaineriams, dailininkams floristams rengti. Studijų metu studentai įgyja taikomosios dailės dirbinių kūrimo, projektų rengimo, kūrinių įgyvendinimo medžiagoje, pasirinktos dailės šakos klasikinių ir netradicinių technologijų įvaldymo, taikomosios dailės verslo organizavimo ir plėtojimo gebėjimus. Šių studijų metu įgytos žinios ir gebėjimai įgalina vystyti kūrybinę veiklą, kvalifikuotai pristatyti kūrybą visuomenei, dirbti atitinkamos dailės šakos dizaineriais, organizuoti ir plėtoti taikomosios dailės verslą.

4. Fitodizainas kaip menas

4. 1. Augalų kompozicijų klasifikavimas

Norint sukurti meninę vertę turintį kūrinį, pirmiausia reikia pažinti meninės raiškos priemones, žinoti jų panaudojimo galimybes ir mokėti jungti jas į bendrą visumą.

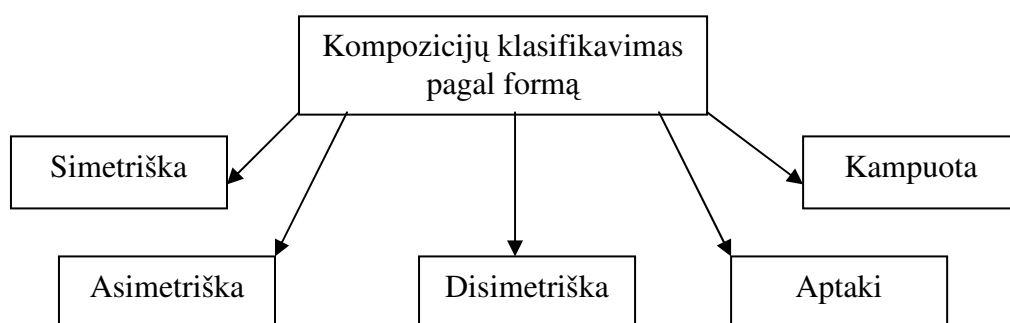
Meniniu požiūriu augalų kompozicijas galima vertinti keletu pagrindinių aspektų: pagal formą, spalvą, sezoniškumą, ilgaamžiškumą, dydį, tūrį, laikmetį, paskirtį, augalų rūšinę sudėtį, komponavimo lygį (meistriškumo požiūriu). Remiantis T. Rajen knygoje „Gėlių komponavimo menas“ ir R. Misiaus knygoje „Gėlių komponavimo pagrindai“ pateikta medžiaga, sudariau 10 lentelių, kuriose augalų kompozicijos klasifikuojamos pagal įvairius požymius.

1 lentelė

Gėlių kompozicijos forma yra turinio išorinė išraiška, padedanti atskleisti kūrinio idėją. Gėlių kompozicijai keliami panašūs reikalavimai, kaip ir skulptūrai, todėl jos forma svarbi įvairiomis projekcijomis: iš priekio, kai matosi kompozicinis centras, linijos bei akcentai, taip pat iš kairės, dešinės ir nugarinės pusės. Kompozicijos forma turi tarnauti tokiems tikslams, kaip išraiškingumas, proporcingumas, optinė pusiausvyra, t. y. kompozicijos vieningumui,

harmoningumui išreikšti. „Vieningumą galėsime pasiekti tuomet, kai antraeiliai kompozicijos elementai bus pajungti visumai ir pagrindinio tikslo įgyvendinimui.“¹³ Floristinėje kompozicijoje pirmiausia matome jos pagrindinę formą, tik po to – atskirų augalų kontūrus. Augalų formų yra labai daug, jie yra trimačiai, kaip ir puokštės. Jų formas (tiek augalų, tiek kompozicijų) galima išskirti į simetrišką (pav. 34, 55, 56), asimetrišką (pav. 20, 35, 57), disimetrišką (pav. 60), aptakią (pav. 59, 61), kampuotą, aštrių formų (pav. 7, 34, 35, 62) .

2 lentelė

Pagrindinė kompozicijos forma suteikia jai nuotaiką ir lemia jos stilių. Žema kompozicija stačiakampiam inde sukuria stabilumo įspūdį, trikampio formos su plačiu pagrindu – saugumo. Ilgos, grakščios kūgio formos kompozicijos simbolizuoja kilimą aukštyn, lengvumą, o lenktos ir apvalios, aptakios formos primena gyvybę, augimą, judėjimą.

Turiniui perteikti didelę reikšmę turi formą apibrėžiančių elementų orientacija. Vertikali elementų orientacija asocijuojasi su didybe, amžinybe, horizontali – su ramybe, iškilmingumu. Pasvirimas kompozicijai suteikia dinamiškumo, įtampos. Elementai, nusvirę žemiau įtvirtinimo taško, asocijuojasi su liūdesiu, ilgesiu.

Stebint kompoziciją, vertikali menama linija tampa atskaitos tašku kitoms elementų linijoms. Simetrija pilnai atsiskleidžia tik tuomet, kai kompozicijos ašis būtinai vertikali. Vertikalumas ypatingas tuo, kad jo kryptis sutampa su žemės traukos kryptimi.

Visi mus supantys daiktai turi vienokią ar kitokią formą, spalvą ir struktūrą. Atidžiau panagrinėję gėlių kompozicijos elementus, jų struktūrą, nesunkiai pastebėsime, kad ir koks būtų elementas – taškas, linija, plokštuma, tūris ar erdvė – turi tik jam būdingą formą, charakterį.

Europietiškosiose kompozicijose daugiausia paplitusios klasikinės formos: rutulio, trikampio, piramidės, ovalo, pusrutulio, lanko, lašo, vainiko ir kt. Taigi europietiškosiose kompozicijose daugiausia naudojamos geometrinės, tačiau ne visai griežtos formos.

¹³ Rajen T. Gėlių komponavimo menas. Kaunas, 2000, p. 26

Pradžioje nustatoma griežta forma, po to specialiai daugiau ar mažiau suardoma, tam kad būtų išvengta nuobodžios simetrijos.

Fitodizaino kompozicijos gali būti simetriškos (abi kompozicijos pusės – lygios arba panašios), asimetriškos (abi pusės skirtingos) ir disimetriškos (simetrija ir asimetrija panaudotos vienoje kompozicijoje: iš priekio žiūrint – simetrija, iš šono – asimetrija). Simetriškos kompozicijos sudaro stabilumo įspūdį ir raminamai veikia žiūrovo emocijas.

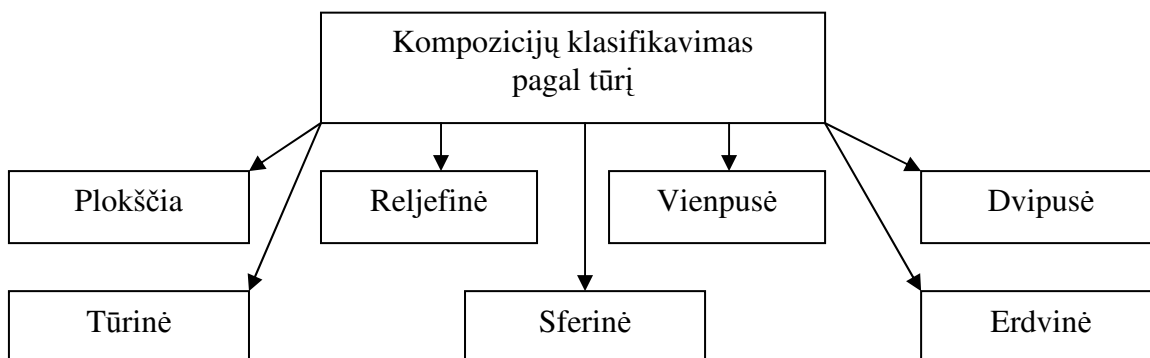
Kitai veikia asimetrija. Čia nėra stabilumo, ir kuo daugiau viena kompozicijos pusė skiriasi nuo kitos, tuo dinamiškesnė ji atrodo ir sukelia daugiau emocijų.

Labai išraiškingas kompozicijos elementas, teikiantis floristiniam dizainui judėjimo ir ritmiškumo yra linija. Linijos gali lemti ir viso dizaino formą – vertikalią (aukštą), trikampę, horizontalią, S formos, kupolo, pusbėniolioformos ar asimetrišką. Linijos gali nurodyti ir kryptį: tradicinėje kompozicijoje augalų formų linijos tarsi spinduliuoja iš puokštės centro. Laiptiškos spalvų linijos simetriškoje puokštėje sudaro stiprų įspūdį ir sulėtina vizualų judėjimą. Tradiciniams linijiniams dizainams, pavyzdžiui, S formos, vertikaliems, įstrižiams ar pusbėniolio formos nereikia tiek sausų augalų, kaip kitoms tradicinėms kompozicijoms, pavyzdžiui simetriškoms trikampėms. Kuriant visas šias kompozicijas, didžiausia gėlė tvirtinama centre, o kiti augalai palaipsniui į šonus žemėja.

Šiuolaikinėse floristinėse kompozicijose naudojama mažiausiai gėlių, nes čia dominuoja linija (pav. 12, 20, 31, 33, 35, 62, 63); čia labai svarbu sukurti būsimos kompozicijos erdvę. Nedidelėje modernioje puokštėje linija tuoj pat sukuria įspūdį: ryški vertikali linija pakilumo jausmą, persikryžiuojančios ar zigzaginės – dramatiškumo, o diagonalinės – įspūdingo judesio.

Augalų kompozicijoms labai svarbu ne tik forma, bet ir tūris. Vienos kompozicijos būna plokščios (pav. 64, 65, 66), kitos – masyvios (pav. 67, 68), dar kitos – ažūrinės ir užpildančios tam tikrą erdvę (pav. 20, 31, 37, 69, 70). Tūriškumo atžvilgiu augalų kompozicijos skirstomos į plokščias – atvirukai, paveikslėliai, koliažai (pav. 9, 71, 72), floristiniai kilimai (pav. 73, 74, 75, 76) ir pan.; reljefines – plokščios arba tūrinės kompozicijos su pabrėžtinai reljefišku paviršiumi (pav. 55, 77); vienpusės (pav. 66) ir tūrinės kompozicijos (pav. 58, 66, 67, 76); sferinės kompozicijos – rutuliai, piramidės, skėčiai ir kt. (6, 32, 33, 43, 44); erdvinės – erdvinės taisyklingos arba netaisyklingos formos karkasinės kompozicijos (7, 8, 15, 78, 79).

Taip pat svarbus kompozicijos elementas yra aplinkinė erdvė. Erdvė puokštei turi padėti išsiskirti iš ją supančios aplinkos. Jei fitodizaino kompoziciją sups daugybė pašalinių elementų, ji praras savo grožį, jos nesimatys.

3 lentelė

Svarbus gėlių komponavimo meno elementas yra spalva. M. Gvildys teigia „Iškalbingiausia gėlių komponavimo mene yra spalva, bespalvė floristika būtų nuobodi.“¹⁴ Nors, kita vertus, atsižvelgiant į fitodizaino modernėjimo tendencijas, galima teigti, kad spalva fitodizaine vis dažniau praranda savo reikšmingumą. Menininkas turi suprasti spalvas ir iš skirtingų spalvų sugebėti sukurti vienokios ar kitokios nuotaikos kompozicijas. Reakcija į spalvą instinktyvi ir greita. Spalva veikia nuotaiką, jausmus, pavyzdžiui – purvinai pilka, linksmai geltona, nuobodi ruda, energinga, aistringa raudona. Spalva gali žymėti ir temperatūrą – šilta raudona, vėsi mėlyna. Spalva turi ir simbolinę reikšmę, ji visuomet buvo apipinta legendomis. Pavyzdžiui – raudona ir „karališka“ mėlyna siejamos su karališkąja valdžia, žalia kartais laikoma nelaiminga spalva, juoda – gedulo spalva, geltona – linksma, pavasarinė, aktyvi spalva.

Daugelis progų turi savo specifines spalvas, pavyzdžiui, auksinės ar sidabrinės vestuvės. Mėlyni rūbeliai puošia berniukus, rausvi mergaites. Gėlių spalvos dažnai pritaikomos tam tikrai progai. Taigi spalvos skiriasi viena nuo kitos atspalviais, reikšme, intensyvumu. Floristui labai svarbu žinoti pagrindines spalvų teorijas žinias.

Spalvos būna neutralios: tai balta, juoda ir pilka. reikia pastebėti, kad balta spalva atspindi kitas, todėl balta gėlė šalia raudonos atrodys šiek tiek rausva. Juoda spalva sugeria kitas spalvas ir gali atrodyti labai užgožianti. Prie neutralių spalvų dar priskiriama neryški gelsva ir kitos neryškios spalvos.

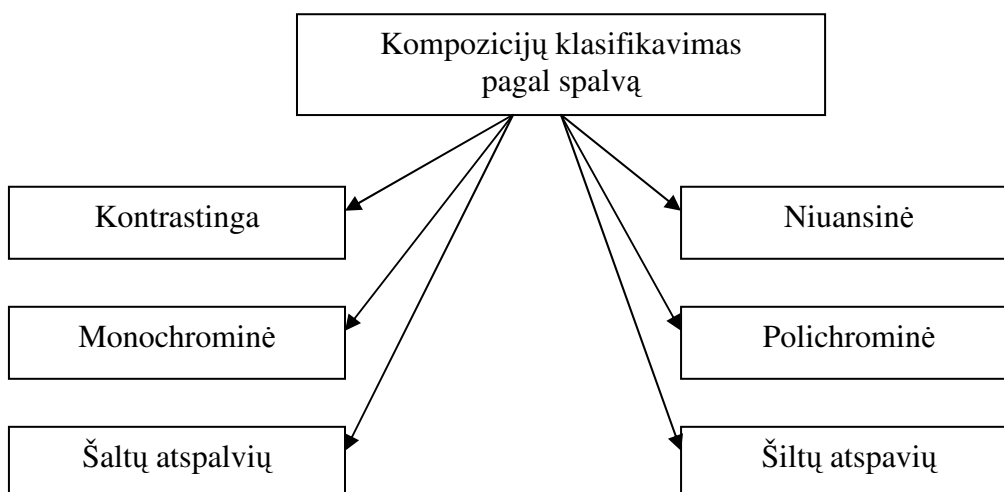
Spalvos gali būti skirstomos į „artėjančias“ ir „tolstančias“ spalvas. Spalvos dar skirstomos į šiltas ir šaltas. Raudona, oranžinė spalvos yra labai ryškios – jos daro įspūdį, lyg artėtų prie stebėtojo ir todėl gerai atrodo puokštėse. „Artėjančios“ spalvos idealiai tinka šiuolaikiniam fitodizainui, o tradicinėse kompozicijose su jomis reikia elgtis atsargiai, nes gali užgožti kitas spalvas.

14. Gvildys M. Kitoks gėlių gyvenimas. Kaunas, 2000, p. 5

Mėlyna ir violetinė yra „tolstančios“ spalvos, ir atrodo, lyg toltų nuo stebėtojo. Rūpestingai suderinus „artėjančias“ ir „tolstančias“ spalvas, puokštė įgauna prasmingumo.

Žalia šiuo aspektu laikoma neutralia. Ji nei artėja, nei tolsta. Tačiau panaudota šalia kitos spalvos gali neutralumą prarasti: šalia raudonos ji gali tapti „artėjančia“, o panaudota šalia mėlynos – „tolstančia“.

Spalvos gali turėti vizualinį svorį. Kai kurios spalvos vizualiai atrodo sunkesnės nei kitos ir todėl gali paveikti kompozicinį balansą. Tamsių tonų spalvos atrodo esančios sunkesnės nei šviesių. Juoda yra iš visų sunkiausia, o balta – lengviausia. Spalvas visą laiką veikia aplinka, apšvietimas ir aplinkinės spalvos, jų nįmanoma izoliuoti. Augalų kompozicijas galima klasifikuoti pagal spalvų panaudojimą ir derinimą tarpusavyje: kontrastingos (pav. 35, 47, 69, 70, 80), niuansinės (pav. 9, 19, 24, 31, 36, 41, 50, 58, 77, 81), monochrominės (pav. 13, 32, 43), polichrominės (pav. 48, 51, 63, 67, 72, 74, 75, 83), šaltų (pav. 50, 77, 80), ir šiltų (pav. 48, 61, 82) atspalvių. Pateikiu augalų kompozicijų skirstymą pagal spalvą.

4 lentelė

Svarbią vietą augalų komponavimo mene užima komponavimo elementas faktūra (lot. factura – apdirbimas) ir tekstūra (lot. textura), tai daikto ar medžiagos paviršiaus struktūros ypatumai. Faktūra: lygumas, šiurkštumas, grubumas ir pan. Tekstūra: paviršiaus piešinys, raštas. Paprastai gėlių komponuotojai dirba su regimais audiniais, ir sumanus skirtingų faktūrų ir tekstūrų sukompnavimas yra ne mažiau svarbus negu spalvų pasirinkimas ir derinimas.

Faktūra ir tekstūra padeda sukurti išpūdingą floristinę kompoziciją. Pavyzdžiui, blizgančią kompoziciją priderinus prie niūrių tonų faktūros, galima sukurti gilumos jausmą. Kartais, žiūrint į faktūrą, akys gali apgauti – atskiras daiktas ar gėlės žiedlapis dažnai daro visiškai skirtingą išpūdį negu keletas daiktų krūvoje ar visa gėlė (pav. 84, 85). Pavyzdžiui, vienas akmenėlis gali atrodyti

glotnus, o daug akmenėlių vienoje krūvoje gali sudaryti šiurkštumo, grubumo įspūdį. Jurgino žiedlapis yra švelnus, tačiau visas žiedas atrodo dygus.

Kaip atrodo faktūra, daug lemia apšvietimas. Keičiant apšvietimo kampą, floristinė kompozicija gali keisti savo kontūrus ir formą. Faktūra galima pasinaudoti kuriant nuotaiką, siekiant išreikšti tam tikrą mintį ar jausmą. Ryškus, šiurkštus paviršius atrodo agresyviai, o niūrus, matinis suteikia liūdesio nuotaiką.

Nedidelėse kompozicijose faktūra vaidina ypač svarbų vaidmenį, nes jose naudojami tik pagrindiniai elementai ir keletas spalvų. Kiekvienas komponentas čia gerai matomas, čia faktūra tampa dizaino akcentu.

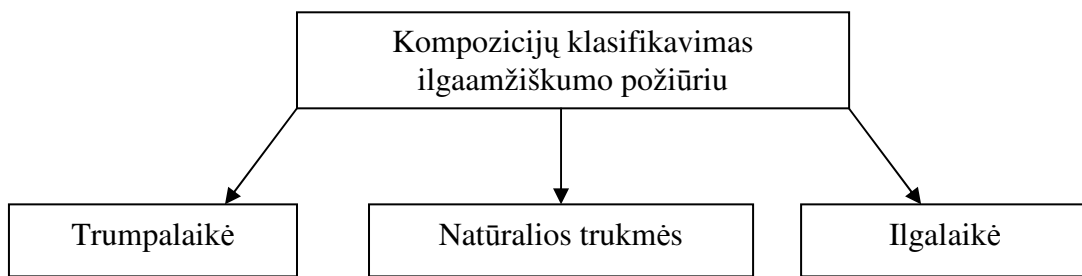
Skirtingos faktūros gali pabrėžti viena kitą, tuo tarpu panašios susimaišo ir gaunamas niekuo neišsiskiriantis efektas. Pavyzdžiui, blizgantis varinis arba žalvarinis indas paryškina šiurkščios faktūros augalus (pav. 85). Švelnios faktūros augalai įspūdingai atrodo matiniuose induose.

Faktūra labai veikia spalvą. Ant lygaus plokščio paviršiaus kai kurios spalvos atrodo nykiai. Be to, šiurkštaus paviršiaus augalai atrodo tamsesni negu tos pačios spalvos lygaus paviršiaus augalai. Monochrominėje kompozicijoje kontrastinga faktūra padeda išvengti nykumo.

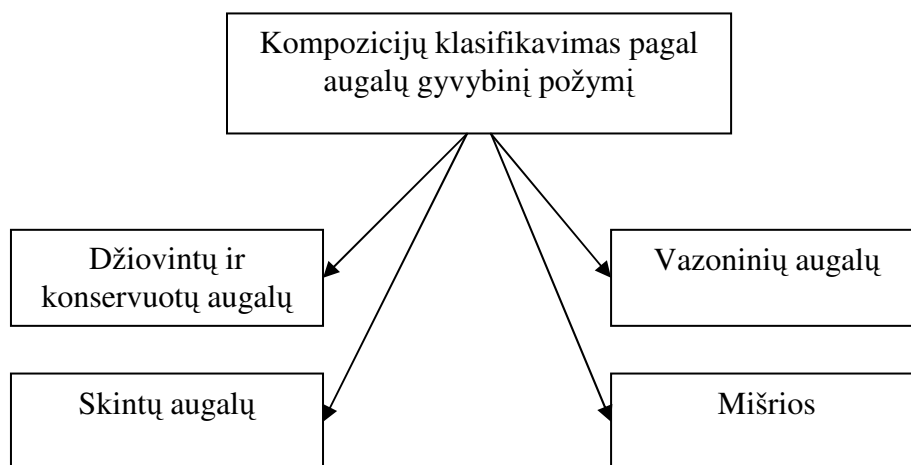
Vienoje floristinėje kompozicijoje dažniausiai susipina ir papildo viena kitą skirtingos faktūros, todėl skirstyti fitokompozicijas pagal jas yra netikslinga.

Reikia paminėti dar vieną kompozicijoms svarbų elementą, t. y., šviesą. Ji reikšminga tuo, kad be šviesos nėra spalvų, šviesoje išryškėja ir formos. Apšvietimas gėlių komponuotojui labai svarbus. Jis gali suteikti kompozicijai prasmingumo, šviesos ir šešėlių santykis pastarąjį paryškina. Šviesa ne tik „sutveria“ spalvą, bet, priklausomai nuo jos tipo ir kokybės, keičia vizualinį efektą (pav. 21, 26, 51).

Labai reikšmingas augalų kompozicijų ilgaamžiškumo požymis. Įvairiais būdais stengiamasi kuo ilgiau pratęsti gėlių žydėjimo laiką. Pagal kompozicijų išsilaikymą sąlyginai jas galime skirstyti į trumpalaikes (skintų gėlių) (pav. 15, 39, 40, 63) , natūralios trukmės (vazoninių gėlių kompozicijos) (pav. 85) ir ilgalaikes – džiovintų ir konservuotų augalų kompozicijas (pav. 3, 17, 20, 21, 24, 26, 27, 31, 32, 33, 41, 43, 51, 55). Atsižvelgiant į augalų gyvybinį požymį, kompozicijos gali būti džiovintų ir konservuotų, skintų, vazoninių augalų bei mišrios (pav. 8, 18, 19, 34, 35, 37, 45).

5 lentelė

6 lentelė

Dar vienas labai svarbus momentas gėlių komponavimo mene yra *sezoniškumas*. „Gėlių kompozicija nebus vykusi, jeigu joje neatspindės metų laikas, todėl labai svarbu paisyti sezoniškumo. Nuotaikas, kurias matome už lango, reikia perteikti floristikos darbais.“¹⁵ Labiausiai sezono nuotaiką perteikia spalvų deriniai ir linijų grafika.

Pavasarinė kompozicija išsiskiria gaivumu, kylančių linijų elegancija, į ją dedamos sprogstančios medžių šakelės, pavasario žydėjimui pasirengę žiedų pumpurai, sezoninės gėlės (pav. 36, 39, 40, 63, 87). Kompozicijos ar puokštės pagrindui parenkamos žemės spalvos medžiagos svorio efektui sukurti. Indai parenkami stikliniai (skaidrūs arba matiniai), lengva keramika, metalinės pintinės, kaip aksesuaras gali būti naudojamas šilkas.

Visa pavasarinė kompozicija turėtų pranašauti pabudimą, pagyvėjimą. Pavasarį simbolizuos geltona, žydra, šviesiai žalia spalvos. Kadangi pavasaris - tai atgimimas, augimas, todėl šioms kompozicijose labai tinkami gotikinio stiliaus elementai, nes šiam stiliui būdingas architektūrinių formų vertikalus ritmas, lengvumas, augimo simbolizavimas.

15. Gvildys M. Kitoks gėlių gyvenimas. Kaunas, 2000, p. 6

Vasariška kompozicija kupina spalvų įvairovės. Viskas aktyvu, juda saulės link. Šioje kompozicijoje gali atsirasti vasariška uoga, visi kiti augalai, kurie auga, žydi būtent vasarą. Vasaros kompozicijose naudojami indai, kurie yra spalvingo stiklo, margos keramikos, gali būti naudojamos ažūrinės pintinės. Vasariškoms kompozicijoms būdingas dinamiškumas, ryškumas, monumentalumas. Vasarą galima būtų palyginti su renesansu, nes šiam stiliui būdingas kompozicijų formų monumentalumas, gausus gėlių ir žalumynų panaudojimas.

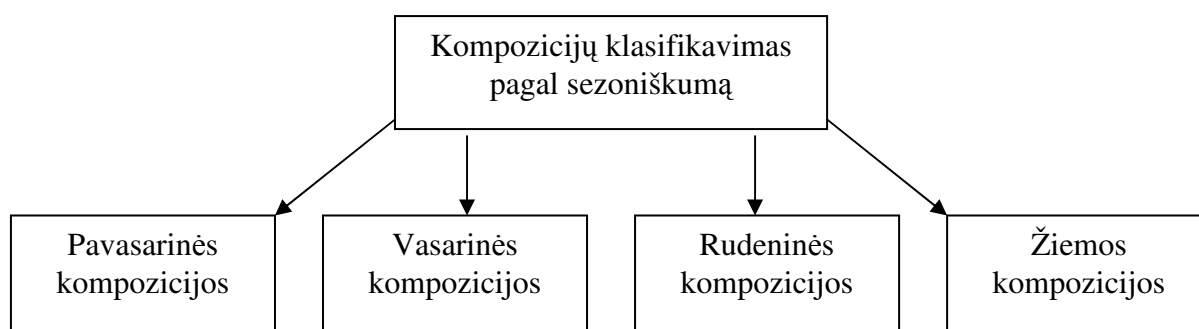
(pav. 34, 42, 88)

Rudeninės kompozicijos simbolizuoja brandą. Medžiai nebeatlaiko vaisių svorio, sunkios šakos linksta, linijos pakrypsta žemyn, tokiai kompozicijai reikia svyrančių formų. Rudeninės kompozicijos spalvos – ruda, oranžinė, geltoni tonai. Tokiose kompozicijose naudojami sunkesni audiniai, tokie kaip aksomas, velvetas. Indai šioms kompozicijoms parenkami sunkūs, parūdijusio metalo, stambaus pynimo krepšiai, masyvi keramika. Rudeniška kompozicija turi būti turtinga vaisių, uogų. Ruduo yra lyginamas su baroku. (pav. 35, 58, 61, 81, 82, 89)

Žiemos kompozicijos – tai baltos, žalios ir auksinės, raudonos, mėlynos, sidabrinės spalvų kontrastai. Šio metų laiko kompozicijų linijos aštrios. Čia naudojamos nuogos vaismedžių, eglė, pušų šakos, saikingai naudojami žiedai, visiškai tinkami yra džiovinti augalai. Indai parenkami blizgančio metalo, lakuoti krepšeliai, kontrastinga keramika, sujungianti glazūruotą ir matinį paviršių. (pav. 11, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 32, 33, 41, 45, 47, 69, 70, 80, 90)

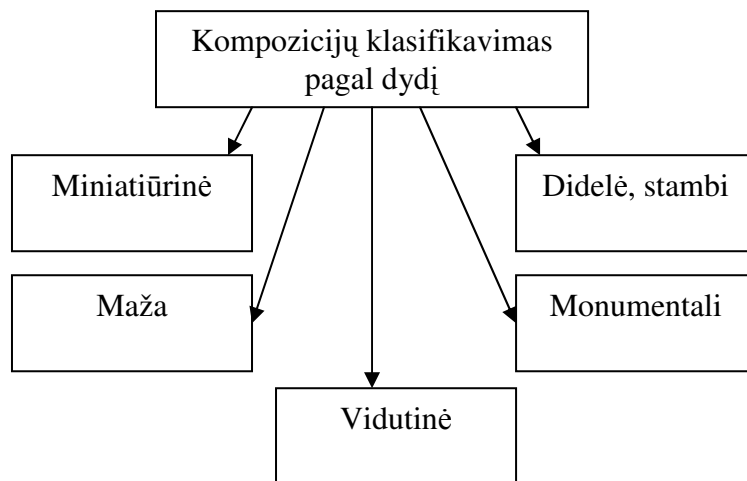
Visi šie apibūdinimai tinka ir kompozicijoms, susietoms su tradicinėmis metų šventėmis, į jas įkomponuojant vienos ar kitos šventės simboliką.

Manoma, kad kompozicijų sezoniškumo ištakos, tai įvairių augalinės kilmės atributų naudojimas įvairių tradicinių švenčių metu.

7 lentelė

Augalų kompozicijos skirstomos pagal jų dydį, jos gali būti įvairios: nuo miniatiūrinės (segama į plaukus ar rūbų atlapus) iki grandiozinės. Sąlyginai jas galima išskirti į miniatiūrines (pav. 90), mažas (pav. 44, 47), vidutines (pav. 16, 20, 21,24, 32, 34, 42, 48) dideles, stambias (pav. 6, 7, 8, 46, 67, 68), monumentalias (pav. 92).

8 lentelė

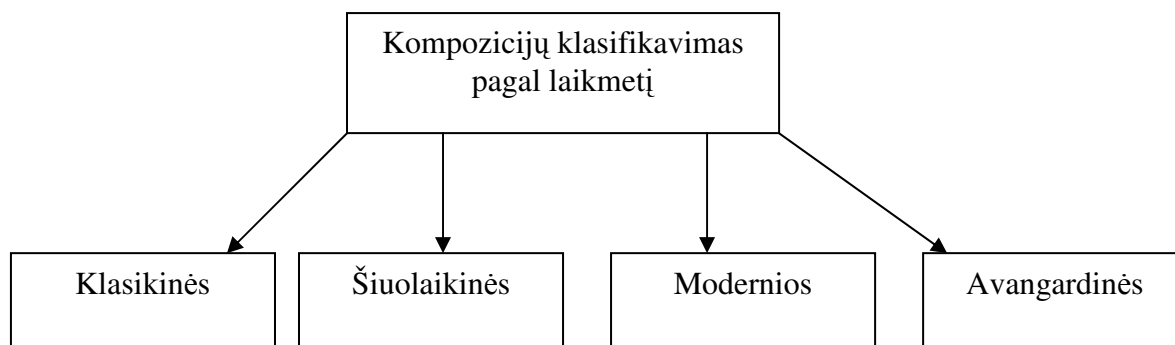
Floristinės kompozicijos pagal laikmetį. Pagal laikmetį ir išraiškos priemones jos skirstomos į klasikinės, šiuolaikinės, modernias ir avangardines.

Klasikiniam stiliui priskiriamos aiškios formos augalų kompozicijos, tokios kaip girlianda, vainikas, butonjerė, bydermejerio stiliaus puokštės. (pav. 16, 40, 89, 91, 93, 94)

Šiuolaikinio stiliaus gėlių komponavimo taisyklės remiasi klasikinio stiliaus augalų komponavimo pagrindais, panaudojant naujas medžiagas, komponavimo technologijas ir atsisakant labai griežtų geometrinių formų. (pav. 13, 42, 48, 59, 64, 80, 81, 83, 90)

Modernios gėlių kompozicijos komponuojamos naudojant naujausios, atitinkamu laikmečiu medžiagos, priedai ir komponavimo bei išdėstymo būdai. (pav. 6, 7, 8, 12, 14, 24, 26, 27,31, 32, 33, 34, 51, 78)

Avangardiniam stiliui priskiriamos kompozicijos, kurias kuriant nepaisoma jokių meninio augalų komponavimo taisyklių drąsiai ir gausiai naudojami nefloristiniai priedai. (pav. 3, 4, 5)

9 lentelė

Floristinės kompozicijos skirstomos pagal paskirtį.

Proginės – jubiliejui, Motinos dienai, pirmajai komunijai, Valentino dienai, šventiniam stalui puošti ir t. t.; (pav. 34, 95, 96, 97, 98, 99, 100)

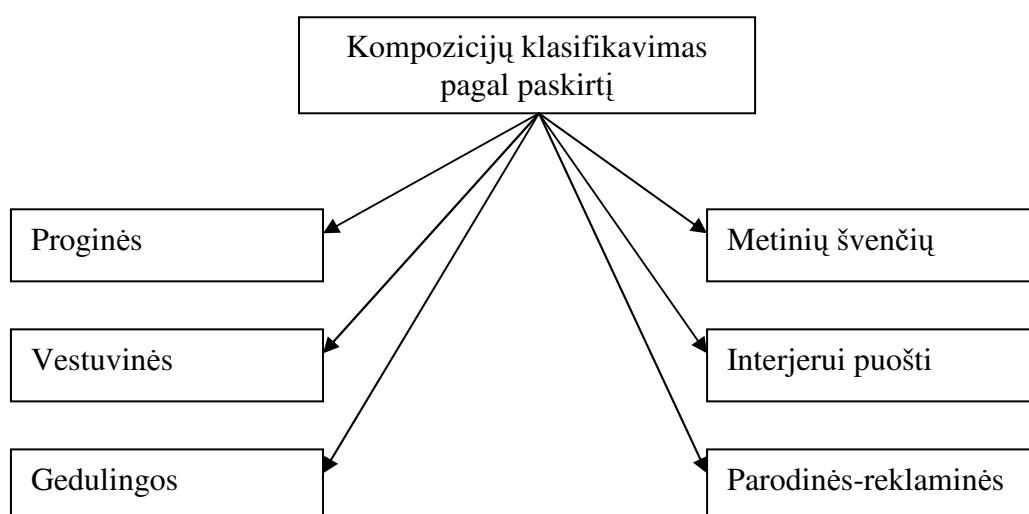
Vestuvinės – puokštės nuotakai, svočiai, pamergėms, butonjerės, monogramos ir kt.; (pav. 39, 40, 88, 89, 90)

Gedulo – vainikai, krepšeliai, gėlių puokštės, karsto floristiniai papuošimai ir kt.; (pav. 101)

Metinių švenčių – kalėdinės, naujametinės, velykinės, Joninių, Užgavėnių ir kt.; (pav. 13, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 63, 78)

Interjerui puošti – vainikai, girliandos, didelės kompozicijos, pano ir kt.; (pav. 6, 7, 8, 11, 12, 41, 42, 77, 81, 82, 86, 93, 94)

Parodinės ir reklaminės – teminės kompozicijos parodoma ir konkursams, paradinės-karnavalinės, gyvo modelio puošimas – floristinis rūbas. (pav. 15, 17, 19, 28, 29, 30, 32, 36, 38, 45, 46, 51, 74, 75, 76, 77, 78, 92)

10 lentelė

Augalų komponavimo srities žinojimas – vienas iš gėlių komponuotojo profesionalumo požymių: viena – sukurti kompoziciją, kita – jas apibūdinti įvairiais aspektais.

Taigi didieji meno darbai, net naudojant skirtingas medžiagas, kartu turi sudaryti vieningą visumą, turi turėti estetiškai patrauklias proporcijas, ritmą, judesį, kontrastus ir akcentus, o visų svarbiausia – darnią, harmoningą visumą, kurią ir sudaro visi minėti elementai.

5. Meniškos ir nemeniškos floristinės augalų kompozicijos

Kiekvienoje kompozicijoje atsispindi komponuotojo estetinis skonis ir komponavimo lygis. Pirmiausia gėlių kompoziciją mes linkę vertinti pasitelkdami grožio sąvoką: graži arba negraži. Kartais „negraži“ kompozicija gali sužavėti meniškumu, aukštu meistriškumo lygiu.

Pateikiu gėlių kompozicijų skirstymą į menišką ir nemenišką.

Nemeniškos kompozicijos:

Galima teigti, kad jas kuria žmonės, kuriems tiesiog trūksta skonio. Visgi ši savybė būna ir įgyta, ir įgimta. Tam, kad išvystytum gerą skonį, reikia mokytis matyti, pastebėti tikrąjį grožį, ugdyti savyje saiko jausmą, harmonijos pojūtį. Ir ne tik gėlių aranžavimo srityje. Tik platus kultūrinis akiratis suteikia pilnavertį meninį išsilavinimą. Posakį „Dėl skonio nesiginčijama“ galima palikti buitinio naudojimo lygmenyje.

Banalios – tai labiau antikompozicijos, kurios tiesiog iškraipo supratimą apie augalų komponavimą.

Primityvios – tai pradinė meistriškumo įsisavinimo stadija. Atsiranda tam tikri kompozicijos kontūrai. Tačiau iš techninės ir meninės minties ikūnijimo pusės per daug paprasta, tiesmukiška

Mėgėjiškos – tai kartais naivūs, bet kruopščiai atlikti darbai. Jie dažnai schematiški, atlikti pagal griežtas taisykles, nesutildūs, grubūs, tačiau atlikti sąžiningai.

Vulgarios – čia komponuotojas turi kai kuriuos įgūdžius ir žinias, stengiasi sukurti įspūdį. Laužomos taisyklės, naudojamos įvairios priemonės. Visa tai pretenduoja į originalumą. Tačiau svarbiausio – formos ir turinio vienovės nėra. Kitaip tariant, žaidimas su medžiaga, techniniai triukai sunaikina idėją (jei ji buvo).

Plagiatai – tai tiesiog nukopijuoti kitų meistrų darbai.

Amatininkiškos – tokios kompozicijos dažnai nepriekaištingos iš techninės pusės, bet bedvasės, atliktos visiškai pagal taisykles, o ne dėl idėjos.

Apskritai, nemeniškoms kompozicijoms charakteringa per daug tiesmukiškas turinys, neskoningas medžiagų panaudojimas, nesugebėjimas derinti spalvas.

Meniškos kompozicijos:

Meistriškos kompozicijos – tai aukšto lygio kompozicijos, jos išsiskiria individualiu braižu, nepriekaištingos iš techninės pusės. Čia nesilaikoma labai griežtų taisyklių, jos įvairiai interpretuojamos, keris ir forma, ir turiniu. Jos poetiškos, išsiskiria dvasingumu. Tai daugiaplanio, daugiareikšmio sumanymo kompozicijos.

Filosofinės – beveik visada jos monumentalios kompozicijos, išsiskiria galingais minčių užmojais, jaudina ne tiek augalų įvairove ir savo dydžiu, kiek emocionaliame meistro užsidegimu, jo intelektu, originalumu. Čia svarbiausia apibrėžtų idėjų įkūnijimas.

Taigi atsižvelgdami į komponavimo lygį, kompozicijas galime vadinti paprastomis (buitinėmis), komercinėmis (nemeniškomis) bei meniškoms ir meistriškoms, kuriose ryškiai pastebimas aukštas komponavimo lygis ir individualus komponuotojo braižas, estetinis ir technologinis meistriškumas.

Vis tik tenka pripažinti, kad neprofesionalios puokštės visai spontaniškai gali patraukti žvilgsnį ir netgi susižavėti. Tai rodo didelę gatvėje parduodamų puokščių paklausa. Be abejo, daugeliu atvejų „gatvės floristikos“ populiarumą lemia finansinis aspektas. Tai daug pigiau negu profesionalių floristų atliktos kompozicijos. Žinoma, ne vien tai lemia, kad „gatvės floristika“ taip stipriai konkuruoja su profesionaliąja floristika. Kūryba gėlėmis tuo ir sudėtinga, kad gėlė net viena pati traukia dėmesį. Nelengva tapti pastebėtam plačiųjų visuomenės sluoksnių, kai jiems pasigėrėjimą kelia net ir mėgėjų sukurtos puokštės, matomos gatvėje ar turguje.

Be abejo, toks skirstymas subjektyvus. Kiekvienas tai gali vertinti savaip. „... mus supantys daiktai ir reiškiniai gražūs ne patys savaime, o tokie tampa tik todėl, kad juos taip suvokia žmogaus sąmonė. Taigi objektyviai gražaus tikrovėje nieko nėra. Estetinės savybės ir meniškumas čia interpretuojamas tik kaip mūsų subjektyvaus vaizdinio pasaulio suvokimo rezultatas.“¹⁶

16. Andrijauskas A. Grožis ir menas. Vilnius, 1995, p. 426

6. Išvados

Fitodizainas Lietuvoje nesena taikomojo meno šaka, todėl ir požiūris į jį, kaip į meną, taip pat tradicijos dar tik formuojasi.

Profesionalūs meno kritikai šią meno rūšį kol kas aplenkia, tačiau susidomėjimas šia taikomojo meno šaka auga. Lietuvoje augant prekybai gėlėmis ir didėjant gėlių salonų, individualių prekybos įmonių, viešbučių, restoranų skaičiui, vis aktualesniu tampa gėlių komponavimo menas bei interjero papuošimas floristiniais darbais.

Fitodizaino aktualumą įrodo ir Lietuvoje vykstantys specializuoti floristikos renginiai: tarptautiniai konkursai bei parodos.

Ypač reikšminga, kad rengiamos fitodizaino ir floristikos studijų programos aukštojoje mokykloje, nes amato ar profesijos rengimo centrai ruošia labai ribotos mokslo programos specialistus. Gerai parengtų floristikos meistrų labai trūksta, o diletantų ir manančiųjų, kad kiekvienas, kuriam šiaip jau patinka gėlės, gali vadinti save floristu ir komponuoti nuotakos puokštę, yra pakankamai.

Daugumos floristikos mokyklų programos apima nemažai sričių. Visose minima meno istorijos, spalvotyros, verslo vadybos pagrindai. Didžiausias dėmesys visur skiriamas specialybės techniniams dalykams. Visose programose išskiriami pagrindiniai augalinių kompozicijų komponavimo būdai, klasikiniai stiliai, be kurių neišmokstama floristikos pagrindų. Tuo siekiama išmokyti profesionaliai manipuluoti floristine medžiaga bei technikomis, o tai būtina norint rasti naujus sprendimus bei komponavimo būdus.

Floristai baigę šią specialybę profesinio rengimo centruose gali vadintis tik amatininkais, nes jų meninis išsilavinimas nėra pakankamas.

Išskirtinė floristikos mokykla S. Kaminsko – vienintelė kviečianti floristikos mokytojus iš užsienio. Tai ypač reikšminga siekiant studentus supažindinti su kitų šalių floristikos tradicijomis, specifika, praplėsti akiratį.

Lyginant su kitų floristikos mokyklų programomis, Šiaulių universiteto Taikomosios dailės ir verslo specialybės studentai mokosi pagal plačią, daug sričių apimančią studijų programą. Baigę šias studijas tampa ne tik savo srities amatininkais, bet profesionaliais kūrėjais, menininkais. Tai vienintelė Lietuvoje studijų programa, suteikianti floristams aukštąjį išsilavinimą, plačiausią meninį pasirengimą bei turinti ilgiausią mokymo trukmę.

Floristika pirmiausia yra mokslas. Reikia žinoti proporcijas, spalvų, formų, faktūrų derinimą. Vėliau floristika tampa amatu. Jo išmokus galima užsidirbti. Trečioji floristikos pakopa – menas, kai floristas specialiai progai komponuoja puokštę ar kompoziciją ir ją „sudvasina“, ieško originalaus sprendimo, turi tikslą atrasti kažką naujo šioje srityje.

Lietuvoje augalinė atributika naudojama nuo pagonybės laikų. Lietuviams, kaip tautai turinčiai galias žemdirbystės tradicijas ir ilgiausiai išlaikiusiems pagonišką tikėjimą, augalų naudojimas įvairių švenčių bei apeigų metu yra labai reikšmingas.

Fitodizainas yra labai glaudžiai susijęs su mūsų aplinka ir užima reikšmingą vietą šiuolaikinėje kultūroje. Jo reikšmingumą šiuolaikiniame gyvenime lėmė aplinkos urbanizavimas ir idustrializavimas. Nutolimas nuo natūralios gamtos verčia mus ieškoti atgaivos bent jau tvarkant, puošiant namų aplinką ir interjerą augalais ir jų kompozicijomis.

Modernūs, šiuolaikiniai fitodizaino kūriniai, ne mažiau negu kiti meno kūriniai, atskleidžia šiuolaikinio laikmečio dvasią. Tačiau taip pat skatina atsisukti į gamtą ir suvokti, kad mes taip pat esame tos pačios gamtos dalis.

7. Literatūra:

1. Abromova E. - Gėlių kompozicijos. Vilnius, 1978.
2. Adamonienė N.- Grožį kuriame patys. Vilnius, 2001.
3. Almontienė J. - Švenčių ratas. Vilnius, 1998.
4. Andrijauskas A. Grožis ir menas. Vilnius, 1995.
5. Асманн П. Современная флористика. Москва, 1998.
6. Блеклок Д. Аранжировка цветов. Москва, 2000.
7. Хессайон Д. Е. Всё об оранжировке цветов. Москва, 1998.
8. Готье М. Букеты. Москва, 1997.
9. Grožio kontūrai. Vilnius, 1980.
10. Gvildys M. – Kitoks gėlių gyvenimas. Kaunas, 2000.
11. Katilienė L., Klimienė J. – Dar vienas augalų gyvenimas. Šiauliai, 2001.
12. Киселёв Г. Цветоводство. Москва, 1952.
13. Корниенко Г., Добруцкий И. Искусство цветов. Москва, 1992.
14. Misius R. - Džiovintų augalų komponavimas. Vilnius, 1997.
15. Misius R. - Gėlių komponavimo pagrindai. – Vilnius, 2003.
16. Rajen T. - Gėlių komponavimo menas. Kaunas, 1997.
17. Рейнгард Хен. - Азбука цветов. Берлин, 1979.
18. Uffelen A. Sozdanije buketa. Maskva, 1997.
19. Юдаева Е. - Из истории европейского букета. Цветоводство. 1988, Nr. 6.
20. Veidas, (1997, gegužės 3), p. 98.
21. Vestland P. Bukety iz žizny cvetov. Maskva, 2000.
22. Vijrand Tiju. - Jaunimui apie meną. Kaunas, 1994.
23. Floristika, (2005, Nr. 1.)
24. Floristka, (2005, Nr. 2.)
25. Floristika, (2004, Nr. 8.)
26. Kraitė, (2001, Nr. 15)
27. Kraitė, (2002, Nr. 18)
28. Kraitė, (2003, Nr. 17)
29. Kraitė, (2004, Nr. 15.)
30. Kraitė,(2005, Nr. 11.)
31. Meisteris,(2000, Nr. 1.)
32. Sodo spalvos, (2000, Nr. 1.)
33. Sodo spalvos, (2001, Nr. 8.)
34. Sodo spalvos, (2002, Nr. 8.)

35. Sodo spalvos, (2003, Nr. 8.)
36. Sodo spalvos,(2004, Nr. 7.)
37. The flower arranger. (2004)
38. Flower arranger. Inovative floral. Art and design. (2002, Summer)
39. Žygaitienė B. Floristika I dalis. Europos floristikos istorija. Vilnius, 2005.

Internetas:

<http://media.5ci.lt/ViewObj.asp?Lang=L&ObjectID=3787>

<http://www.kaunodiena.lt/lt/?id=6&aid=28164>

<http://www.pmc.lt/index.php?option=content&task=category§ionid=4&id=70&Itemid=47>

<http://www.pvdprc.lt/index.php?area=articles&catid=12&id=52>

<http://www.sprc.lt/lt/skyriai/bpskskyrius.htm>

<http://www.geliufabrikas.lt/lt/mokykla/>

8. Lentelių sąrašas:

- 1 lentelė – floristinių kompozicijų klasifikavimas, p. 22;
- 2 lentelė – kompozicijų klasifikavimas pagal formą, p. 23;
- 3 lentelė – kompozicijų klasifikavimas pagal tūrį, p. 25;
- 4 lentelė - kompozicijų klasifikavimas pagal spalvą, p. 26;
- 5 lentelė – kompozicijų klasifikavimas ilgaamžiškumo požiūriu, p. 28;
- 6 lentelė – kompozicijų klasifikavimas pagal augalų gyvybinį požymį, p. 28;
- 7 lentelė – kompozicijų klasifikavimas pagal metų laiką, p. 29;
- 8 lentelė – kompozicijų klasifikavimas pagal dydį, p. 30;
- 9 lentelė - kompozicijų klasifikavimas pagal laikmetį, p. 31;
- 10 lentelė - kompozicijų klasifikavimas pagal paskirtį, p. 31.

Lentelės sudarė V. Busilaitė

9. Parodos:

1. Personalinė paroda „Cocostyle“, 2005 04 25, Šiaulių universiteto galerija.
2. Menišiausios kalėdinės eglutės paroda-konkursas, Eglutė 2006, 2005 12 16 – 2005 12 31 Šiaulių dailės galerija. (I vieta).

10. Iliustracijos

1. Sodo idėjos, (2005, Nr. 11)